

Työperusteisen maahanmuuton sanasto

344 sanaa ja niiden selitykset

Työperusteisen maahanmuuton sanasto

Julkaisija

Etelä-Savon ELY-keskus
Mikkeli

ISSN-L 1799-0734
ISSN 1799-0882 (Painettu)
ISSN 1799-0734 (Verkkajulkaisu)

© ELY-keskus
© Hipputeos Oy

Tallinna Raamatutrükikoda
Tallinna 2010

Tiedot on kerätty eri valtionhallinnon ohjeista ja määräyksistä sekä lakitekstistä. Vaikka sisällön koostamisessa on noudatettu mitä suurinta huolellisuutta, eivät kirjoittaja tai kustantaja voi kuitenkaan ottaa vastuuta vahingoista, jotka johtuvat annetuissa lähdetiedoissa mahdollisesti olevista virheistä tai puutteista.

Maahanmuuton sanasto haltuun

Työperusteisen maahanmuuton sanasto on apuväline kaikille, jotka työssään tai muussa toiminnassaan kohtaavat maahanmuuttoon liittyviä kysymyksiä.

Sanasto sisältää sekä työperusteiseen maahanmuuttoon että yleisemmin maahanmuuttoon liittyvää sanastoa. Sanasto etenee aakkosittain ja jokaiselle sanalle on laadittu lyhyt selitys sekä osoitettu tietolähde, missä kyseiseen asiaan voi perehtyä syvällisemmin. Sanaston tavoitteena on, että lukija saa perustiedot maahanmuuttoon liittyvistä yleisistä käsitteistä. Halutessaan lukija voi syventää tietämystään siirtymällä osoitettuun tietolähteeseen. Sanaston tiedot on kerätty valtionhallinnon ohjeista ja määräyksistä sekä lakiteksteistä ja muista lähteistä.

Väestöennusteet osoittavat, että väestön suhteellinen ikääntyminen tulee vaikuttamaan lähitulevaisuudessa osaavan työvoiman riittävyteen. Siihen vaikuttavat muutkin tekijät, kuten esimerkiksi maan sisäinen muuttoliike ja eläkkeelle siirtymisiässä tapahtuvat muutokset. Samanaikaisesti työpaikkojen määrä vaihtelee tuotannollisen toiminnan rakenteellisten muutosten, teknologian kehityksen ja tuotantolaitosten sijoituspaikkaratkaisujen myötä. Ihmisten liikkuminen maasta toiseen jatkaa kasvuaan useista syistä, myös työperusteisesti. Kaikki tämä näkyy Suomen työmarkkinoilla.

Sanalista on lukijoiden luettavissa, muokattavissa ja täydennettävissä Internetissä osoitteessa www.fi.wikipedia.org/wiki/hakusanalla Työperusteisen maahanmuuton sanasto.

AIESEC

AIESEC on riippumaton kansainvälinen opiskelijajärjestö, joka toimii 107 maassa, yli 1700 yliopistossa. AIESEC:n pääasiallinen tehtävä on järjestää kansainvälistä harjoittelijavaihtoa ja tarjota nuorille mahdollisuus kokeilla rajojaan sekä kehittää itseään. Suomessa AIESEC toimii eri korkeakouluissa Helsingissä, Tampereella, Turussa, Jyväskylässä, Oulussa ja Lappeenrannassa. AIESEC = Association Internationale des Etudiants en Science Economiques et Commerciales.

www.aiesec.org

Ajokortti

EU/ETA-maassa ja Sveitsissä myönnetty ajokortti antaa ajo-oikeuden myös Suomessa. EU/ETA-alueen ulkopuolelta tulevien tulee tarkistaa ajokorttinsa kelpoisuus poliisilta.

www.poliisi.fi

Alkuperäiskansa

Alkuperäiskansat polveutuvat siitä väestöstä, joka on asunut kyseisessä maassa maan asuttamisen tai nykyisten valtiorajojen muodostumisen aikaan. Kansat ovat myös säilyttäneet kokonaan tai osittain omat sosiaaliset, taloudelliset, kulttuuriset ja poliittiset instituutionsa ja laitoksensa. Katso: Kantaväestö, Saamelaiset.

A-lupa

A-lupa on jatkuva määräaikainen oleskelulupa, ja se on voimassa kerrallaan enintään neljä vuotta. Lupa oikeuttaa työntekoon Suomessa. Katso: Oleskelulupa ja Oleskelulupa määräaikainen, jatkuva A.

www.mol.fi/finnwork

www.poliisi.fi

www.migri.fi

Ammatillinen tunnustaminen

Tutkintojen ammatillisella tunnustamisella tarkoitetaan ulkomaisen koulutuksen tuottaman ammatillisen kelpoisuuden ja pätevyyden tunnustamista haettaessa työtä tai opiskelupaikkaa. Tunnustaminen ei johda automaattisesti virallisen todistuksen tai tutkintotodistuksen antamiseen, vaan se toimii pohjana viralliselle tunnustamiselle. Opetushallitus päättää ulkomaisen tutkinnon tuottamasta virkakelpoisuudesta Suomessa. Opetushallitus toimii myös tutkintojen kansainvälisen vertailun tiedotuskeskuksena. Terveystieteiden ammattihenkilö, joka on suorittanut ammattipätevyyteen johtavan tutkinnon muualla kuin Suomessa, voi tietyin edellytyksin saada laillistuksen tai nimikesuojauksen Suomessa. Tämä edellyttää toimivaltaisen viranomaisen suorittamaa tutkinnon tunnustamista. Terveystieteiden ammattihenkilöiden kohdalla tämä toimivaltainen viranomainen on

sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira. Opetushallitus neuvoo pyynnöstä korkeakouluja akateemisen tutkinnon tunnustamiseen liittyvissä kysymyksissä. Korkeakoulujen lisäksi opetushallitus palvelee muita koti- ja ulkomaisia viranomaisia, oppilaitoksia ja yksittäisiä kansalaisia. Katso: Osaamisen tunnustaminen, Osaamisen tunnistaminen.

www.oph.fi/tutkintojentunnustaminen

Ammatti, ei-säännelty

Katso: Säännelty ammatti.

Ammatti, säännelty

Katso: Säännelty ammatti.

Ammattiliitto

Ammattiliitot valvovat jäsentensä etuja työsuhdeasioissa. Maahanmuuttaja voi liittyä ammattiliittoon, mikäli hän on työssä tai koulutuksessa. Lainsäädäntö turvaa sekä työnantajan että työntekijän oikeuden kuulua yhdistyksiin tai osallistua niiden toimintaan. Työntekijä voi kuulua tai olla kuulumatta ammattijärjestöön. Yhdistymisvapautta ei voi rajoittaa millään sopimuksilla.

www.infopankki.fi
www.liitot.fi

Ammatinharjoittamisoikeus

Tietyt ammatit vaativat Suomessa ammatinharjoittamisoikeuden. Ammatinharjoittamisoikeuden tarvitsevista ammateista on luettelo opetushallituksen verkkosivuilla. Samassa luettelossa on mainittu toimivaltainen viranomainen. Tällaisia ammatteja ovat muun muassa julkishallinnon tilintarkastajat sekä asianajajat. Katso: Säännelty ammatti, Ammatillinen tunnustaminen.

www.infopankki.fi
www.opetushallitus.fi

Ansioluettelo eli CV

Ansioluettelo on työnhakuprosessissa työnhakijan ”tuoteseloste”. Ansioluetteloon kootaan yksilöllisesti tiivistetyssä muodossa vähintään henkilö- ja yhteystiedot, koulutustausta ja työhistoria. On suositeltavaa, että se sisältää myös muita tietoja, kuten kielitaidon, atk-valmiudet, luottamustoimet, harrastukset, julkaisut, erityistaidot ja niin edelleen. Ansioluettelon tulisi pituudeltaan olla yhdestä kolmeen sivua. Ansioluettelon sijasta käytetään usein termiä CV (Curriculum Vitae = elämän kulku). Katso: Europassi.

www.mol.fi

Ansiosidonnainen päiväraha

Ansiosidonnaiseen päivärahaan ovat oikeutettuja ammattiliittoon kuuluvat ja vaaditun työssäoloajan täyttävät henkilöt. Ansiosidonnaista päivärahaa maksetaan enintään 500 arkipäivältä. Maahanmuuttajalla on tietyin edellytyksin oikeus saada ansiosidonnaista päivärahaa Suomessa. Katso: Työttömyysturva.

www.finlex.fi

www.kela.fi

www.mol.fi

Asioimistulkki

Asioimistulkki on ammattitutkinnon suorittanut tulkki, jota tarvitaan tavallisimmin maahanmuuttajan ja suomalaisen viranomaisen välillä päivittäisessä arkielämässä. Asioimistulkki ei asioi, hän yksinomaan tulkaa asioimistilanteessa käytetyt puheenvuorot. Suomessa on seitsemän alueellista tulkikeskusta, ja niiden yhteystiedot löytyvät muun muassa työministeriön kotisivulta. Asioimistulkin ammattitutkintoon valmistavaa koulutusta järjestetään monissa oppilaitoksissa ympäri maata.

www.oph.fi

www.asioimistulkki.info

www.mol.fi

Assimilaatiopolitiikka

Assimilaatio eli sulautuminen merkitsee politiikkana pyrkimystä saada vähemmistökulttuurin edustaja omaksumaan enemmistökulttuurin. Vertaa: Integraatio.

Asumisperusteinen sosiaaliturva

Katso: Sosiaaliturva, asumisperusteinen.

www.kela.fi

Asumistuki

Suomessa voi asumistukea saada myös ulkomailta muuttava henkilö, jos hän kuuluu Suomen sosiaaliturvan piiriin. Katso: Sosiaaliturva.

www.kela.fi

Asunto

Kunta voi sisällyttää asunnonhankinnassa avustamisen kotouttamisohjelmaansa, joten työnantaja voi tiedustella kunnalta mahdollista apua asunnontarvitsijalle. Ennen ulkomaisen työntekijän Suomeen saapumista on tärkeitä pohtia, mistä työntekijälle löytyy asunto ja millaiset resurssit työnantajalla on auttaa asunnon etsimisessä. Asuntoja voi etsiä myös vapailta asuntomarkkinoilta.

www.kunnat.net

Avainhenkilö, ulkomainen

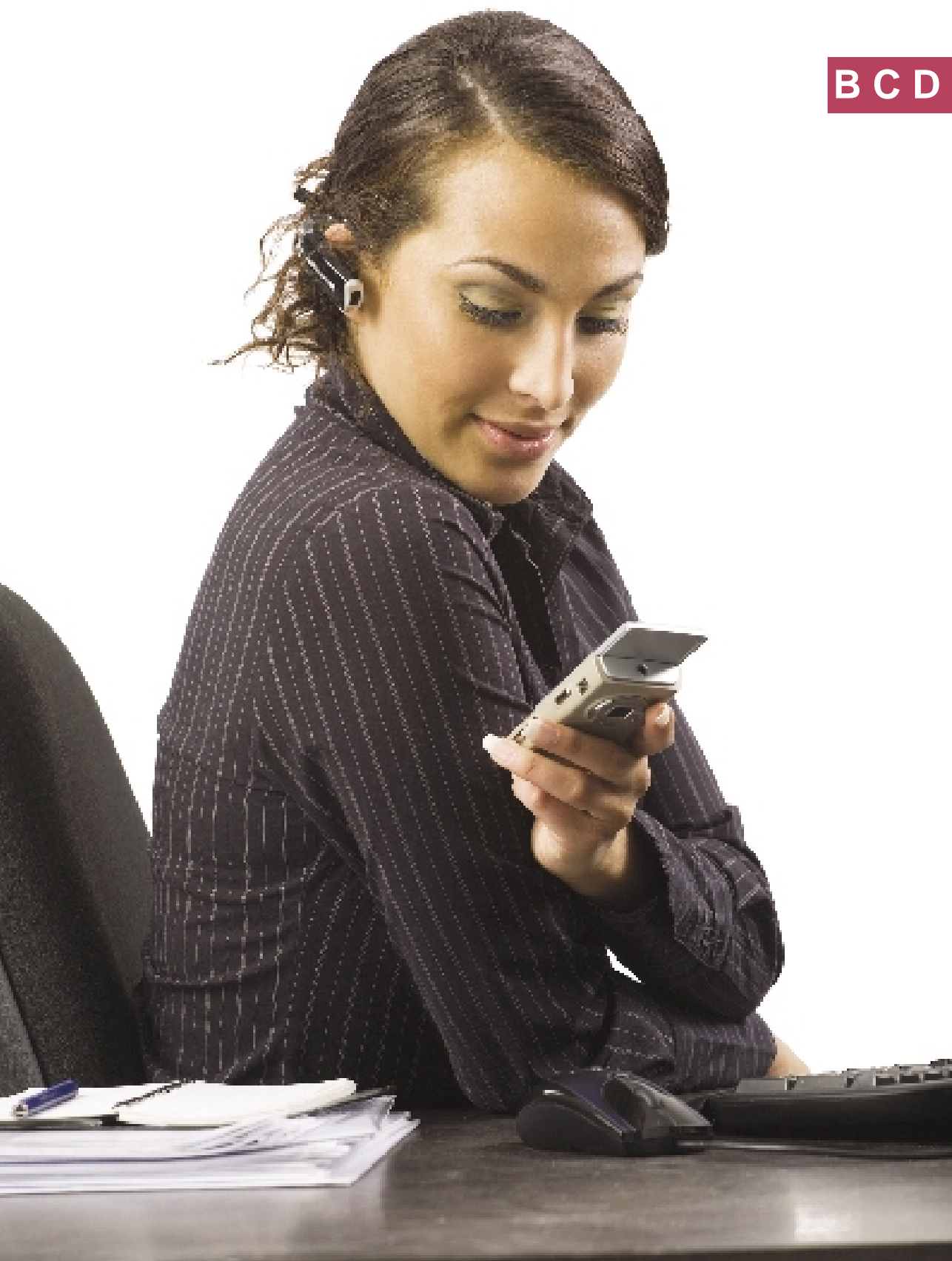
Ulkomainen avainhenkilö on työntekijä, jonka työtehtävät Suomessa olevan työnantajan palveluksessa edellyttävät erityisosaamista. Avainhenkilön rahapalkka on koko Suomessa työskentelyn ajan vähintään 5800 euroa kuukaudessa. Vähimmäispalkkamääräys ei koske opettajina tai tutkijoina suomalaisessa yliopistossa, korkeakoulussa tai muissa ylemmissä oppilaitoksissa työskenteleviä henkilöitä. Avainhenkilölain perusteella Suomeen tulevan avainhenkilön palkasta peritään progressiivisen tuloveron sijasta 35 %:n lähdevero, vaikka työsuhde kestäisi yli kuusi kuukautta. Katso: Lähdeverokortti ja lähdeveromenettely, Ennakonpidätys.

www.vero.fi

Avainhenkilösopimus

Avainhenkilösopimuksessa määritellään työhön liittyvät erityispiirteet muun muassa riskienhallintaan, vaitiolovelvollisuuteen ja palkanmaksuun liittyvissä asioissa. Yritys voi tehdä erillisen avainhenkilösopimuksen johtotason tai muun tärkeäksi katsomansa työntekijän kanssa. Sopimus pohjaa on saatavissa muun muassa internetistä.

www.dancon.fi

Biometriset matkustusasiakirjat

Suomi otti käyttöön biometrisen passin elokuussa 2006, minkä jälkeen Suomen myöntämässä matkustusasiakirjoissa, mukaan lukien muukalaispassi ja pakolaisen matkustusasiakirja, on mikrosiru. Sirulle tallennetaan matkustusasiakirjan tiedot: kasvokuva, henkilötiedot ja passin tiedot. Sirulla on lisäksi tietoja, jotka vaikeuttavat passin tai asiakirjan väärentämistä ja sirun tietojen väärinkäyttöä. Biometrisen passin käyttöönoton jälkeen vanhanmallisia muukalaispasseja ja pakolaisen matkustusasiakirjoja ei enää myönnetä, mutta niitä voi edelleen käyttää niiden voimassaoloajan loppuun saakka. Biometrinen muukalaispassi tai pakolaisen matkustusasiakirja on voimassa enintään viisi vuotta.

www.migri.fi
www.poliisi.fi

B-lupa

B-lupa on tilapäinen määräaikainen oleskelulupa ja se on voimassa kerrallaan enintään vuoden. Lupa oikeuttaa työntekoon Suomessa. Katso: Oleskelulupa ja Oleskelulupa määräaikainen, tilapäinen B.

www.mol.fi/finnwork
www.poliisi.fi
www.migri.fi

CC-palvelu

Contact Center-palvelu Katso: Työlinjan CC-palvelu.

CIMO

Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskus CIMO (Centre for International Mobility) on kansainvälisten asioiden asiantuntija- ja palveluorganisaatio. CIMO tarjoaa työnantajalle seuraavanlaisia kansainvälistymismahdollisuuksia: kielten opetus ja oppiminen, kansainvälisen harjoittelijan palkkaaminen, aikuiskoulutuksen kehittäminen ja ammatillinen koulutus kansainvälisessä yhteistyössä.

www.cimo.fi

CV eli ansioluettelo

Katso: Ansioluettelo.

CV online-palvelu

CV-online palvelu on EURES-verkkopalvelu. Palvelussa voi selata kansainvälisten työnhakijoiden ansioluetteloita, ja työnantajat voivat etsiä sopivia työntekijöitä avoimiin työpaikkoihinsa ja ottaa heihin suoraan yhteyttä. Katso: EURES, Oma EURES, CV-netti.

www.eures.fi
www.mol.fi

CV-netti

CV-netti on TE-toimistojen nettipalvelu. Työnantaja voi itse etsiä työntekijää työhallinnon verkkosivuilta. Paikanhakijat esittäytyvät cv-netti-hakupalvelussa. Käytössä on myös cv-vahti-palvelu, jonka avulla työnantaja voi tilata suoraan sähköpostiin tietoa uusista, kriteerit täyttävistä työnhakijoista.

www.eures.fi
www.mol.fi

DUBLIN-asetus

Dublin-asetus on vastuunmäärittämisasetus, joka määrittelee sen EU:n jäsenvaltion (sekä Norja, Islanti ja Sveitsi), joka käsittelee henkilön turvapaikkahakemuksen. Pääsääntöisesti turvapaikkahakemuksen käsittelee vain yksi valtio.

www.intermin.fi

E101-lomake

Lähetetyt työntekijät tuovat mukanaan lähettäjämaan viranomaisen antaman E101-lomakkeen, jonka perusteella heidän sosiaaliturvansa määräytyy. Katso: Lähetetyt työntekijät.

www.kela.fi

E301-lomake

Toisessa EU/ETA-maassa tai Sveitsissä kertyneet työkaudet selvitetään E301-lomakkeella. Nämä työkertymät voidaan lukea hyväksi määriteltäessä työttömyysturvaetuuksia uudessa asuinmaassa. E301-todistuksen kirjoittaa sen maan viranomainen, missä työ on tapahtunut.

www.kela.fi

EAKR-ohjelma

EAKR-ohjelma on Euroopan aluekehitysrahaston varoin toteutettava ohjelma, joka tukee yrityksiä muun muassa osaamisessa, innovaatioiden synnyttämisessä ja verkottumisessa. EU rahoittaa hankkeita rakennerahastoista, jotka on tarkoitettu vähentämään alueiden välisiä eroja ja parantamaan heikompien alueiden kilpailuedellytyksiä sekä ihmisten mahdollisuuksia työmarkkinoilla.

www.rakennerahastot.fi

Eduvalvoja

Eduvalvoja voidaan määrätä ihmiselle, joka ei itse kykene valvomaan omaa etuaan tai muuten hoitamaan asioitaan. Eduvalvojan voi määrätä joko käräjäoikeus tai maistraatti. Nimensä mukaisesti eduvalvoja puolustaa päämiehensä etuja sekä edustaa häntä tämän asioissa. Eduvalvojan toimialue on määrätty hänen toimivaltamääräyksissään, eikä hän siten saa toimia päämiehensä puolesta aivan kaikissa asioissa.

www.laki.fi

EFTA-maat

Euroopan vapaakauppajärjestö eli EFTA (lyhenne sanoista European Free Trade Association) on valtioiden välistä vapaakauppaa edistävä kansainvälinen järjestö, johon kuuluvat Norja, Islanti, Sveitsi ja Liechtenstein. EU-, ETA-, EFTA- ja Schengen-maat on lueteltu tämän kirjan lopussa.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten maahanmuuttoon liittyviä tehtäviä ovat muun muassa alueellisten ulkomaista työvoimaa koskevien työlupalinjausten antaminen sekä maahanmuuttajien kotouttamiseen liittyvät tehtävät. Lisäksi ELY-keskukset neuvovat kaikkia yrittäjäksi ryhtyviä, myös maahanmuuttajia. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset (ELY-keskukset) on perustettu 1.1.2010.

ELY-keskuksiin on koottu entisten TE-keskusten, alueellisten ympäristökeskusten, tiepiirien sekä lääninhallitusten liikenne- ja sivistysosastojen tehtäviä ja palveluita.

www.ely-keskus.fi

Elinkeinonharjoittajan oleskelulupa

Elinkeinonharjoittajan oleskeluluvan tarvitsee ulkomaalainen, joka aikoo harjoittaa Suomessa itsenäistä elinkeinoa tai ammattia. Lupaa eivät tarvitse EU:n jäsenmaiden ja niihin rinnastettavien maiden kansalaiset. Katso: Säännellyt ammatit, EU-kansalainen.

www.migri.fi

ELY-keskus

Katso: Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

www.ely-keskus.fi

Eläketuki

Eläketuella mahdollistetaan pitkään työttöminä olleiden ikääntyneiden henkilöiden siirtyminen työmarkkinatuolta työttömyyseläkkeen suuruiselle eläketuelle. Eläketuen toimeenpanoon liittyvistä tehtävistä vastaa Kela, joka myös antaa päätöksen eläketuesta. Katso: Maahanmuuttajan erityistuki.

www.kela.fi

Ennakkoluulo

Ennakkoluulot ovat epäeettisesti tai perusteettomasti muodostettuja mielipiteitä, jotka perustuvat usein puutteelliseen tietoon. Omat päätelmät perustetaan kielteiseen tai myönteiseen tuntemukseen kohteena olevasta asiasta.

Ennakkonpidätys

Ennakkonpidätys on ansiotulosta pidätettävä vero. Suomeen enintään kuudeksi kuukaudeksi tuleva työntekijä hakee verotoimistosta lähdeverokortin. Lähdevero on lopullinen ja sen määrä on 35 %. Yli kuudeksi kuukaudeksi tulevaa työntekijää verotetaan progressiivisesti samalla tavalla kuin pysyvästi Suomessa asuvia. Katso: Lähdeverokortti, Lähdeveromenettely, Verokortti, Verotus.

www.vero.fi

Ensimmäinen oleskelulupa

Katso: Oleskelulupa, ensimmäinen.

www.migri.fi

Erasmus

Erasmus on Euroopan korkeakouluopiskelijoiden vaihto-ohjelma. Lyhenne tulee

sanoista European Region Action Scheme for the Mobility of University Students.
www.cimo.fi

ESR, Euroopan sosiaalirahasto

Euroopan sosiaalirahasto (ESR) on yksi EU:n rakennerahastoista, ja sen tehtävänä on muun muassa tukea työttömyyden ehkäisyä sekä edistää taloudellista ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta erityisesti niillä alueilla, joilla kehitys on muita heikompaa.

www.rakennerahastot.fi
www.tem.fi

ETA-maat

ETA:n eli Euroopan talousalueen muodostavat Euroopan unionin jäsenmaat ja Islanti, Liechtenstein sekä Norja. Eta-sopimus tehtiin vuonna 1994. EU-, ETA-, EFTA- ja Schengen-maat on lueteltu tämän kirjan lopussa. Katso: EU-kansalainen.

www.tulli.fi

Etnisten suhteiden neuvottelukunta

Etnisten suhteiden neuvottelukunta ETNO on valtioneuvoston asettama asiantuntijaelin, jonka tehtävänä on avustaa ministeriöitä etnisesti yhdenvertaisen ja monimuotoisen yhteiskunnan kehittämisessä.

www.intermin.fi

Etnisyys

Etnisyys on ryhmän jäsenten itsensä kokema, subjektiivinen etninen identiteetti. Etnisyys-termin kantasana on kreikan ethnos, joka tarkoittaa sisäisesti enemmän tai vähemmän kiinteää, outoa ja vierasta joukkoa. Tieteelliseen kielenkäyttöön ethnos-sana ilmaantui 1800-luvun puolivälissä tarkoittamaan ihmisryhmää, esimerkiksi kansaa.

www.intermin.fi

ETNO

Katso: Etnisten suhteiden neuvottelukunta.

www.intermin.fi

Etnosentrismi

Etnosentrismi tarkoittaa oman kulttuurin tai tapojen asettamista normaaliksi keskipisteeksi. Ajattelumalli, jonka mukaan juuri ”meidän” tapamme on luonnollinen tapa olla.

www.uta.fi

EU

EU eli Euroopan unioni on eurooppalaisten valtioiden taloudellinen ja poliittinen yhteistyökumppanuus. EU:n jäsenvaltioita ovat Suomen lisäksi Alankomaat, Belgia, Bulgaria, Espanja, Irlanti, Iso-Britannia, Italia, Itävalta, Kreikka, Kypros, Latvia, Liettua, Luxemburg, Malta, Portugali, Puola, Ranska, Romania, Ruotsi, Saksa, Slovakia, Slovenia, Tanska, Tšekki, Unkari ja Viro. EU-, ETA-, EFTA- ja Schengen-maat on lueteltu tämän kirjan lopussa.

www.europa.eu

EU-kansalainen ja häneen rinnastettava

Suomi on EU:n jäsenvaltio. EU-maiden kansalaisilla on vapaa liikkumis- ja työnteko-oikeus unionin alueella. Vapaan liikkumisen säännöksiä sovelletaan myös Islannin, Liechtensteinin, Norjan ja Sveitsin kansalaisiin. Islannin, Liechtensteinin ja Norjan oikeudet perustuvat ETA-sopimukseen. Sveitsin kanssa EU on erikseen tehnyt sopimuksen vapaasta liikkuvuudesta.

www.europa.eu

EURES

European Employment Services (EURES) on kaikki EU/ETA-maat sekä Sveitsin kattava työnvälitysverkosto. EURES palvelee sekä kaikkia työnhakijoita, jotka haluavat työskennellä ulkomailla, että työnantajia, jotka haluavat hakea työntekijöitä toisista EURES-alueen maista. EURES:lla on oma verkkosivustonsa, jossa on työpaikka- ja hakijapankki, sekä tietokannat eri maiden työ- ja elinoloista ja alueellisista työmarkkinoista.

Työnhakijat voivat jättää työhakemuksensa ja ansioluettelonsa EURES-portaalin hakijapankkiin (CV Search), josta työnantajat voivat etsiä sopivia henkilöitä avoimiin työpaikkoihinsa ja ottaa heihin suoraan yhteyttä.

EURES-hakijapankin käytössä olevat kielet ovat englanti, ranska ja saksa. Suoria yhteyksiä voi kuitenkin hoitaa millä kielellä tahansa. EURES-alueen maan kansalainen on toisessa sopimusmaassa tasa-arvoinen paikallisiin työnhakijoihin nähden. EURES-Helpdesk puhelinpalvelun numero on 00800 4080 4080. Katso: EURES-messut; EURES-neuvoja, EURES-portaali.

www.mol.fi/eures

www.ec.europa.eu/eures

EURES-messut

Eurooppalainen työnvälitysverkosto (EURES) järjestää eri puolilla Eurooppaa lukuisia työnantajille sekä työnhakijoille suunnattuja rekrytointimessuja, joihin EURES-neuvojat eri puolilta Eurooppaa osallistuvat. Ulkomailla järjestettävillä messuilla haetaan yhden tai useamman alan työntekijöitä, ja paikalla on usein

työnantajia monista maista. Alueen EURES-neuvoja antaa tarvittaessa lisätietoja messuista. Katso: EURES-neuvoja.

www.ec.europa.eu/eures
www.mol.fi

EURES-neuvoja

EURES-neuvoja auttaa työnantajaa sekä työntekijää ulkomailta rekrytoitaessa. EU/ETA-alueella on yli 800 neuvojan verkosto. Suomessa EURES-neuvoja toimii seuraavissa työ- ja elinkeinotoimistoissa: Helsinki (Kluuvi), Espoo, Turku, Maarianhamina, Pori, Tampere, Lahti, Kouvola, Mikkeli, Savonlinna, Vaasa, Seinäjoki, Jyväskylä, Hämeenlinna, Kuopio, Joensuu, Kajaani, Oulu, Tornio ja Rovaniemi. Katso: EURES.

www.ec.europa.eu/eures
www.mol.fi/eures

EURES-Helpdesk puhelinpalvelun numero 00800 4080 4080

EURES-portaali

EURES-portaalin eli Eurooppalaisen ammatillisen liikkuvuuden verkkopalvelun tarkoituksena on auttaa eurooppalaisia työnantajia löytämään työntekijöitä avoimiin työpaikkoihin ja tarjota hyödyllistä tietoa rekrytoinnista Euroopan työmarkkinoilla. Eurooppa tarjoaa paljon mahdollisuuksia työnantajille, jotka hakevat tietyn alan osaajia. EURES antaa työnantajille, varsinkin pk-yrityksille, niiden tarpeisiin mukautettuja palveluja tietojen saamiseksi sopivista työnhakijoista EURES-alueen maista. Katso: EURES.

www.mol.fi/eures
www.ec.europa.eu/eures

Euroguidance

Euroguidance-verkosto tukee opetus- ja työhallinnossa toimivia ohjaus- ja neuvontatyön ammattilaisia kansainväliseen liikkuvuuteen liittyvissä kysymyksissä. Palveluita ovat muun muassa julkaisut, asiantuntijavaihto, neuvonta ja koulutus. Verkosto käsittää 32 maata; Suomessa CIMO toimii kansallisena Euroguidance-keskuksena.

www.cimo.fi

Euroopan komissio

Euroopan komissio on EU:n toimeenpaneva elin. Se laatii ehdotuksia uutta EU-lainsäädäntöä varten ja hoitaa päivittäisiä tehtäviä, jotka koskevat EU:n politiikan toteuttamista ja varojen käyttöä. Komissio edustaa ja puolustaa koko EU:n etuja ja varmistaa, että kaikki jäsenmaat noudattavat unionin perussopimuksia ja lakeja.

ec.europa.eu/about/index_fi.htm

Euroopan muuttoliikeverkosto (EMV)

EMV:n tavoitteena on vastata yhteisön toimielinten sekä jäsenvaltioiden viranomaisten ja laitosten tarpeeseen saada ajantasaista, luotettavaa, puolueetonta ja vertailukelpoista tietoa turvapaikka- ja maahanmuuttoasioista politiikan suunnittelun tukemiseksi Euroopan unionissa. EMV antaa lisäksi yleisölle tietoa näistä asioista.

www.europa.eu

Euroopan Sosiaalirahasto

Katso: ESR Euroopan sosiaalirahasto.

www.rakennerahastot.fi

Eurooppalainen sairaanhoitokortti

EU/ETA-maiden ja Sveitsin kansalaiset saavat oman maansa myöntämällä eurooppalaisella sairaanhoitokortilla lääketieteellisesti välttämätöntä sairaanhoitoa, kun he vierailevat tai oleskelevat väliaikaisesti Suomessa. Kortti ei käy Kela-korttina.

www.kela.fi

Europassi

Europassi on henkilökohtainen asiakirjoista koostuva kansio, jonka avulla osajat voivat esitellä tutkintonsa ja pätevyytensä Euroopassa. Europassi on Euroopan komission kehittämä järjestelmä, jonka avulla opiskelijat ja työntekijät voivat osoittaa osaamisensa työmarkkinoilla ja koulutuksessa. Europassin asiakirjat ovat ansioluettelo, kielipassi, liikkuvuustodistus ja ammatillisten tutkintotodistusten sekä korkeakoulutodistusten kansainväliseen käyttöön tarkoitettu liite. Europassin avulla työnantaja voi rekrytoidessaan vertailla hakijoiden koulutusta, kielitaitoa ja muuta osaamista.

www.oph.fi/europassi

EY-asetus

EY-asetus koordinoi muun muassa henkilön sosiaaliturvaa hänen muuttaessaan EU-maasta toiseen. Asetuksella pyritään takaamaan, etteivät muuttavat henkilöt menetä ansaitsemaansa sosiaaliturvaa maahanmuuton tai maastamuuton vuoksi.

www.kela.fi

Globalisaatio

Globalisaatio tarkoittaa kansainvälistymistä ja maailmanlaajuisia verkottumista sekä yhteiskunnallista muutosta ja kansainvälisten suhteiden tiivistymistä, mikä on kehittynyt asteittain historian kuluessa ja ilmenee lisääntyvinä mannertenvälisinä yhteyksinä.

www.europa.eu

www.utu.fi

Hallituksen maahanmuuttopoliittinen ohjelma

Hallitus on laatinut maahanmuuttopoliittisen ohjelman, jossa linjataan valtion maahanmuuttopolitiikkaa ja sen eri osa-alueita. Katso: Maahanmuuttopolitiikka.

www.intermin.fi

Henkilöiden vapaa liikkuvuus Pohjoismaiden välillä

Pohjoismaiden (Suomi, Ruotsi, Norja, Tanska ja Islanti) välillä vallitsee maiden keskinäiseen sopimukseen perustuva henkilöiden vapaa liikkuvuus.

www.formin.finland.fi

Henkilökortti

Poliisi myöntää henkilökortteja, jotka voivat olla myös väliaikaisia tai alaikäisen henkilökortteja. Suomessa vakinaisesti asuva ulkomaalainen, joka on merkitty Suomen väestötietojärjestelmään ja joka pystyy luotettavasti todistamaan henkilöllisyytensä, voi hakea poliisilta henkilökorttia, joka ei kuitenkaan ole matkustusasiakirja. Henkilökorttihakemus on jätettävä paikallispoliisille henkilökohtaisesti.

www.poliisi.fi

Henkilökortti matkustusasiakirjana EU:ssa

Suomen kansalainen voi käyttää passin sijasta matkustusasiakirjana poliisin myöntämää henkilökorttia seuraaviin maihin matkustaessaan: Alankomaat, Belgia, Bulgaria, Espanja, Irlanti, Iso-Britannia, Italia, Itävalta, Kreikka, Kypros, Latvia, Liechtenstein, Liettua, Luxemburg, Malta, Portugali, Puola, Ranska, Romania, Saksa, San Marino, Slovakia, Slovenia, Sveitsi, Tsekki, Unkari ja Viro. Ajokortti ei ole matkustusasiakirja. Matkustusasiakirjana ei kuitenkaan voida käyttää alaikäisen tai väliaikaista henkilökorttia eikä ulkomaalaiselle myönnettyä henkilökorttia. Pohjoismaissa ei tarvita matkustusasiakirjaa, mutta henkilöllisyys on voitava tarvittaessa osoittaa.

www.poliisi.fi

Henkilöstöpalveluyritys

Henkilöstöpalveluyritys auttaa työnantajaa löytämään oikean henkilön muun muassa vuokraamalla henkilöstöä. Palvelu on maksullinen työnantajalle, työntekijältä maksua ei saa ottaa Suomessa.

pda.ek.fi

Henkilötunnus

Henkilötunnus on valtion kansalaiselle antama yksilöivä tunniste, jota käytetään muun muassa viranomaisten kanssa asioitaessa. Henkilötunnuksen alkuosassa on henkilön syntymäaika ja loppuosa koostuu tunnistenumero-/kirjainsarjasta ja tarkistusnumerosta. Väestötietojärjestelmään tehty rekisterimerkintä lapsen syntymästä tai ulkomaalaisen Suomeen muutosta oikeuttaa henkilötunnukseen.

Henkilötunnuksia voidaan antaa vain yksi henkilöä kohti. Vakinaisesti Suomeen muuttaville henkilöille rekisteröidään kotikunta ja he saavat suomalaisen henkilötunnuksen. Lisäksi henkilötunnus voidaan antaa maassa tilapäisesti oleskelevalle henkilölle. Rekisteröinti tapahtuu paikallisessa maistraatissa.

www.intermin.fi

Hyvitys yhdenvertaisuuslain rikkomisesta

Syrjityllä henkilöllä on oikeus saada hyvitystä tasa-arvolain tai yhdenvertaisuuslain perusteella. Hyvitystä on oikeus saada, jos henkilöä on syrjitty työelämässä, oppilaitoksessa, ammatillisessa etujärjestössä tai tavaroiden ja palvelujen saataavuudessa ja tarjonnassa. Katso: Yhdenvertaisuuslaki.

www.yhdenvertaisuus.fi/

www.tyosuojelu.fi/fi/yhdenvertaisuus

Ihmiskauppa

Ihmiskauppa on toisen ihmisen hyväksikäyttötarkoituksessa tapahtuvaa värväystä, kuljettamista, kätkemistä ja/tai vastaanottamista, johon liittyy uhkaamista, pakottamista, orjuuttamista tai harhaanjohtamista.

www.poliisi.fi

Ihmisoikeudet

Ihmisoikeuksilla tarkoitetaan niitä oikeuksia, jotka on turvattu kansainvälisissä ihmisoikeussopimuksissa. Sopimuksen allekirjoittaneet valtiot sitoutuvat turvaamaan sopimuksessa luetellut oikeudet omille kansalaisilleen ja myös muille alueellaan oleville ihmisille.

www.formin.finland.fi

Ihmisoikeussopimus

Euroopan ihmisoikeussopimus (yleissopimus ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi) on kansainvälinen ihmisoikeussopimus, johon ovat liittyneet useimmat Euroopan maat.

www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti

Ilmoitus ulkomaisesta vuokratyöntekijästä

Ulkomaisen työnantajan, joka vuokraa ulkomailta tulevan työntekijän Suomessa olevalle työn teettäjälle, on annettava ilmoitus pääkaupunkiseudun verotoimistolle Suomessa työskentelevistä työntekijöistään. Ajantasainen luettelo valtioista, joista tulevista vuokratyöntekijöistä ilmoitus on annettava, on vero.fi-sivustolla.

www.vero.fi

Ilmoitus ulkomaisesta yrityksestä

Työn teettäjän Suomessa on annettava verohallinnolle ilmoitus ulkomaisesta yrityksestä, jolta työn teettäjä on vuokrannut ulkomaista vuokratyövoimaa Suomessa tehtävään työhön. Ajantasainen luettelo valtioista, joista tulevista vuokratyöntekijöistä ilmoitus on annettava, on vero.fi-sivustolla.

www.vero.fi

Individuaalinen kulttuuri

Katso: Yksilökeskeinen kulttuuri.

Infopankki

Infopankki on maahanmuuttajille suunnattu verkkopalvelu 15 eri kielellä. Kielet ovat: suomi, ruotsi, englanti, viro, ranska, venäjä, somali, serbokroatia, turkki, arabia, persia, kiina, espanja, albania ja kurdi (sorani). Infopankki toimii myös viranomaisten ja työnantajien apuna. Infopankissa on tietoa muun muassa lupa-

asioista, opiskelusta ja työstä Suomessa sekä sosiaali- ja kulttuuripalveluista.

www.infopankki.fi

Integraatio

Integraatio on sopeutumista mutta ei sulautumista. Siinä pyritään sekä ylläpitämään omia kulttuuriperinteitä että luomaan yhteyksiä enemmistökulttuuriin. Integraation pyrkimyksenä on monikulttuurisuus; oma kulttuuriperinne pyritään säilyttämään samanaikaisen yhteiskuntaan sopeutumisen kanssa. Vertaa: Assimilaatio.

ISBE

Itä-Suomen Businessedustusto (ISBE Oy) on itäsuomalaisten elinkeinoyhtiöiden, kauppakamarien ja yrittäjäjärjestöjen yhteinen Venäjä-palveluyhtiö, joka tarjoaa monipuolisen ja asiantuntevan tuen pk-yritysten Venäjä-toiminnalle. ISBE Oy:llä on päätoimitilat Pietarissa.

www.isbe.fi

Isyysvapaa

Isä voi lapsen syntymän jälkeen pitää isyysvapaata 1–18 arkipäivää ja hoitaa lasta kotona äidin kanssa samaan aikaan. Vapaan ajalta Kela maksaa isyysrahaa. Äiti saa samalta ajalta normaalisti äitiys- tai vanhempainrahan. Kun isä käyttää vanhempainrahakaudesta vähintään 12 viimeistä arkipäivää, hän saa sen jatkoksi 1–12 ylimääräistä arkipäivää vapaata. Tätä noin neljän viikon jaksoa kutsutaan isäkuukaudeksi. Maahanmuuttaja voi tarkistaa oikeutensa Kelasta. Katso: Äitiysvapaa.

www.kela.fi

Julkishallinnon yhteinen portaali

Portaaliin on koottu kattavasti julkishallinnon eri organisaatioiden sekä niiden toimintaa täydentävien järjestöjen tuottamia asiointipalveluita ja tietoja.

www.suomi.fi

K

Kaksoiskansalaisuus

Katso: Monikansalaisuus.

www.suomi.fi

Kansainvälinen opiskelija

Ulkomaalaisia opiskelee Suomessa eri nimikkeillä muun muassa vaihto-, erillis- ja tutkinto-opiskelijoina. EU-kansalaiset ja heihin rinnastettavat voivat tehdä työtä vapaasti koko opiskelun ajan. Muualta tulleilla opiskelijoilla on rajoitettu työoikeus. Katso: Opiskelijan oleskelulupa, Opiskelijastatus.

www.uta.fi

Kansainvälinen suojelu

Turvapaikanhakija voi hakea kansainvälistä suojelua turvapaikkahakemuksella. Hakemus esitetään Suomen rajalla tai alueella, ja se käsitellään turvapaikkamenettelyssä.

www.migri.fi

Kansalaistaminen

Kansalaistaminen tarkoittaa kansalaisuuden myöntämistä hakemuksesta. Kansalaisuutta haetaan lomakkeella, jonka voi tulostaa internetistä. Lomakkeita saa myös poliisilta ja Maahanmuuttovirastolta. Hakemus jätetään henkilökohtaisesti kotikunnan poliisille, joka tarkistaa hakijan henkilöllisyyden hakemusta jätettäessä.

www.migri.fi

Kansalaisuus

Kansalaisuus on jäsenyys tietyssä valtiossa. Se sisältää sekä oikeuksia että velvollisuuksia, muun muassa täydet poliittiset oikeudet ja oikeuden saada diplomaattista suojelua ulkomailla.

www.migri.fi

Kansalaisuusilmoitus

Oikeus saada Suomen kansalaisuus ilmoituksen perusteella rajoittuu tiettyihin henkilöryhmiin, jotka täyttävät ilmoituksen ehdot. Lisätietoa näistä ehdoista saa Maahanmuuttovirastosta.

www.migri.fi

Kansalaisuustunnus

Kansalaisuustunnus, esimerkiksi passissa, osoittaa henkilön kansalaisuuden (Suomessa FIN).

Kansallisuus

Kansallisuus on henkilön etninen tausta. Kansallisuus muodostuu ryhmän kielen, uskonnon, alkuperämaan tai kulttuurin perusteella.

www.migri.fi

Kansaneläke

Kansaneläke maksetaan niille, jotka kuuluvat Suomen sosiaaliturvan piiriin ja täyttävät kansaneläkelaisissa säädetyt ehdot. Kansaneläke alkaa kertyä Suomeen toisesta EU/ETA-maasta sekä Sveitsistä tulevalla neljästä kuukaudesta kahteen vuoteen kestävässä työskentelyssä. EU:n ulkopuolelta saapuvaa työntekijää koskee vaatimus vakinaisesta asumisesta, eli häneltä edellytetään toistaiseksi tai vähintään kahden vuoden määräajaksi solmittua työsuhdetta.

www.kela.fi

Kantaväestö

Katso: Valtaväestö.

Karkottaminen

Jos ulkomaalaisella on tai on ollut oleskelulupa ja hänet päätetään poistaa maasta, hänet karkotetaan. Katso: Käännyttäminen.

www.migri.fi

Kausityövoima

Kausityövoima tarkoittaa työvoimaa, jota työnantajat palkkaavat sesonkiaikana. Viisumivollisen maan kansalainen voi tulla kausityöhön viisumin mukaisesti, enintään kolmeksi kuukaudeksi puolen vuoden aikana. Viisumivapaan maan kansalainen voi työskennellä kausityössä enintään kolme kuukautta puolen vuoden aikana. EU/ETA-maiden ja Sveitsin kansalaiset voivat työskennellä Suomessa. Ulkomaalaislain mukaisesti on ulkomaalaisella, joka tulee marjojen, hedelmien, erikoiskasvien, juuresten ja vihannesten korjuuseen tai turkistarhatyöhön, oikeus tehdä työtä ilman oleskelulupaa enintään kolmen kuukauden ajan. Kyseinen laki ei koske luonnonmarjojen poimintaa, joka ei tapahdu ansiotyönä. Myös metsämarjojen poiminta on kuitenkin vakiintuneen tulkintakäytännön mukaan mahdollista ilman oleskelulupaa. Katso: Ulkomaalainen metsämarjanpoimija.

www.mol.fi

Kela, Kansaneläkelaitos

Kansaneläkelaitos eli Kela on eduskunnan valvonnassa toimiva virasto, joka huolehtii Suomessa asuvien perusturvasta. Työnantajia Kela palvelee monipuolisella neuvonnalla, joihin kuuluvat myös maahanmuuttajien työllistämiseen liittyvät asiat.

www.kela.fi

Kela-kortti eli sairausvakuutuskortti

Suomeen muuttavan on ilmoitauduttava Kelan toimistoon ja täytettävä hakemuslomake Y 77, jonka perusteella Kela antaa päätöksen siitä, kuuluuko hän Kelan sosiaaliturvan piiriin. Sosiaaliturvan piiriin kuuluva henkilö saa Kela-kortin. Kortti on palautettava Suomesta lähtiessä ja annettava Kelalle maastapoistumisilmoitus Y 39 -lomakkeella.

www.kela.fi

Kielikoulutus ja kielikurssit

Maahanmuuttajille on tarjolla kielikoulutusta ja kielikursseja, joista osa on maksullisia ja osa maksuttomia. Opetusta järjestävät työ- ja elinkeinotoimistojen lisäksi monet oppilaitokset ja kansalaisopistot, järjestöt, maahanmuuttajahankkeet sekä yksityiset tahot. Myös työnantaja voi halutessaan osallistua maahanmuuttajataustaisen työntekijän kielikoulutuksen kustannuksiin. Yhteishankintakoulutuksessa kielikoulutusta voidaan antaa ammatillisen koulutuksen ohella. Katso: Kotouttamiskoulutus, Yhteishankintakoulutus.

www.oph.fi

Kielikylypy

Kielikylypy on opetusmenetelmä, jossa keskusteluissa käytetään opittavaa kieltä.

www.hel.fi

www.uwasa.fi/kielikylypy/

Kielitaito

Kielitaidolla tarkoitetaan henkilön valmiuksia käyttää tiettyä kieltä sen eri osa-alueilla. Nämä osa-alueet voidaan karkeasti jakaa puhumiseen, lukemiseen, kirjoittamiseen ja kuuntelemiseen. Kielitaitoa ja sen eri osa-alueita voidaan arvioida yleisillä kielitutkinnoilla, joihin voi osallistua kuka tahansa riippumatta siitä, missä ja miten on kieltä oppinut. Suomen kielen testit on tarkoitettu pääasiassa maahanmuuttajille tai ulkomaalaisille. Katso: Yleinen kielitutkinto.

www.oph.fi/yleiset_kielitutkinnot

Kiintiöpakolainen

Kiintiöpakolainen on henkilö, jolle UNHCR on myöntänyt pakolaisaseman ja jolle on myönnetty maahantulolupa budjetissa vahvistetun pakolaiskiintiön mukaisesti. Suomen eduskunta päättää vuosittain pakolaiskiintiön suuruuden. Määrä on ollut jo vuosia 750. Kiintiöpakolaisen pakolaisaseman vahvistaa YK:n pakolaisjärjestö, minkä jälkeen henkilö uudelleensijoitetaan Suomeen. Kiintiöpakolainen saa oleskeluluvan ja hänellä on Suomessa työnteko-oikeus. Katso: UNHCR.

www.migri.fi

Kokoaikainen työsuhde

Kokoaikaisessa työsuhhteessa käytössä on normaali työaika, mikä tavallisesti tarkoittaa viittä työpäivää ja joko 37,5 tai 40 tuntia viikossa.

www.tyoelamaan.fi

Kollektiivinen kulttuuri

Katso: Yhteisökeskeinen kulttuuri.

Konsulaatti

Konsulaatti on jonkin maan viranomaisedustusto toisen maan alueella. Konsulaatti palvelee kyseisessä maassa olevia kansalaisiaan ja muita henkilöitä edustamaansa maahan liittyvissä asioissa.

www.infopankki.fi

Kotikunta

Kotikunta on se kunta, jossa henkilö asuu vakituisesti. Vastasyntyneen lapsen kotikunnaksi katsotaan äidin kotikunta lapsen syntyessä. Kotikunnan saaminen edellyttää henkilön maahantuloa ja asumista Suomessa. Maahanmuuttajalla on velvollisuus esittää selvitys asumistarkoituksensa vakinaisuudesta. Katso: Oleskelulupa, Rekisteröinti.

www.kunnat.net

www.finlex.fi

Kotouttaminen

Kotouttamisella tarkoitetaan niitä toimenpiteitä, jotka tähtäävät maahanmuuttajan kotoutumiseen. Kotouttamisen tavoitteena on, että maahanmuuttajat voivat osallistua suomalaisen yhteiskunnan toimintaan kuten muutkin maassa asuvat. Suomen tai ruotsin kielen oppiminen on yksi kotoutumisen keskeinen tekijä. Työikäisten maahanmuuttajien kohdalla tavoitteena on, että he pääsevät työelämään ja heidän osaamisensa ja koulutuksensa saadaan suomalaisen yhteiskunnan käyttöön. TE-toimistot ja kuntien maahanmuuttotyöntekijät auttavat Suomeen muuttavia alkuun. Kunnalla on alueellaan yleis- ja yhteensovittamisvastuu maahanmuuttajien kotouttamisen kehittämisestä, suunnittelusta ja seurannasta. Kunta järjestää kotoutumista edistäviä ja tukevia toimenpiteitä ja palveluja maahanmuuttajille. Sisäasiainministeriö vastaa maahanmuuttajien kotouttamisesta ja ELY-keskukset huolehtivat suunnittelusta yhteistyössä kuntien ja TE-toimistojen kanssa. Katso: Kotoutuminen.

www.ely-keskus.fi

www.mol.fi

Kotouttamislaki

Kotouttamislain tavoitteena on edistää maahanmuuttajien kotoutumista, tasa-arvoa ja valinnan vapautta toimenpiteillä, jotka tukevat yhteiskunnassa tarvittavien

keskeisten tietojen ja taitojen saavuttamista. Lain tarkoituksena on myös turvata turvapaikanhakijoiden välttämätön toimeentulo ja huolenpito järjestämällä turvapaikanhakijoiden vastaanotto. Kotouttamista tukevien toimenpiteiden piiriin voi kuulua Suomeen muuttanut henkilö, jolla on kotikuntalaissa tarkoitettu kotikunta Suomessa. Katso: Kotikunta.

www.finlex.fi

Kotouttamisohjelma

Kotouttamisohjelma on kunnassa tai kuntien yhteistyönä tehty asiakirja, joka sisältää kyseisen kunnan osalta kotouttamiseen liittyvät tavoitteet, toimenpiteet sekä resurssit. Kunta laatii kotouttamisohjelman yhteistyössä työvoimaviranomaisten ja Kansaneläkelaitoksen kanssa.

www.kunnat.net

Kotouttamispolitiikka

Kotouttamispolitiikka on poliittinen linjanveto koskien maahanmuuttoa, pakolaisuutta ja muuttoliikettä. Linjaukset koskevat vastaanottamista ja integrointia sekä vastuumekanismeja ja hallintoa.

www.intermin.fi

Kotouttamisyksikkö

Katso: Sisäasiainministeriön kotouttamisyksikkö.

www.intermin.fi

Kotoutuminen

Kotoutuminen tarkoittaa maahanmuuttaneen henkilön sopeutumista suomalaiseen yhteiskuntaan ja työelämään siten, että henkilö säilyttää oman kielensä ja kulttuurinsa. Maahanmuuttajan koulutustaso, eri kulttuurien tuntemus ja valtaväestön asenteet vaikuttavat merkittävästi kotoutumisen edistymiseen.

www.intermin.fi

Kotoutumiskoulutus

Kotoutumiskoulutus tai lyhyemmin "kotokoulutus" on maahanmuuttajien työmarkkinoille pääsyä ja yhteiskuntaan sopeutumista edistävää koulutusta, johon liittyy vahvasti kielen opiskelu. Maahanmuuttajille tarjolla oleva koulutus kattaa käytännössä koko suomalaisen koulutustarjonnan. Kielitaitoa ja yhteiskunnan tuntemusta voi kartuttaa opiskelemalla esim. kansalais- ja työväenopistoissa, aikuislukioissa, kansanopistoissa tai avoimissa korkeakouluissa.

www.ely-keskus.fi

www.mol.fi

Kotoutumissuunnitelma

Kotoutumissuunnitelma on maahanmuuttajan henkilökohtainen suunnitelma kotoutumisen edistämiseksi. Laadinnassa ovat mukana maahanmuuttajan lisäksi työvoimaneuvoja ja tarvittaessa myös kunnan edustaja. Kotoutumissuunnitelmassa kootaan kullekin työikäiselle maahanmuuttajalle henkilökohtaiset toimenpiteet, jotka parantavat maahanmuuttajan työllistymismahdollisuuksia ja mahdollisuuksia tasavertaisesti osallistua yhteiskunnan taloudelliseen, sosiaaliseen ja poliittiseen elämään. Suunnitelmakauden aikainen toimeentulo turvataan kotoutumistuella. Kotoutumissuunnitelma tehdään sen jälkeen, kun muuttaja on merkitty väestötietojärjestelmään pysyvästi Suomessa asuvaksi. Oikeus kotoutumissuunnitelmaan kestää kolme vuotta sen jälkeen, kun maahanmuuttaja on merkitty ensimmäisen kotikuntansa väestöön. Maahanmuuttajan oikeutta suunnitelmaan voidaan pidentää enintään kahdella vuodella. Pidennystä voi saada luku- ja kirjoitustaidon tai perusopetuksen oppimäärän hankkimista varten. Myös maahanmuuttajan ikä, vamma, sairaus, lastensuojelutoimenpide ja äitiys- tai isyysvapaa voi oikeuttaa pidennykseen. Pidentämisestä neuvottelevat maahanmuuttajan suunnitelman laatimiseen osallistuneet viranomaiset yhdessä maahanmuuttajan kanssa. Päätöksen tekee TE-toimisto.

www.intermin.fi

www.kunnat.net

Kotoutumistuki

Työttömälle maahanmuuttajalle työmarkkinatuki maksetaan kotoutumistukena pääsääntöisesti kolmen ensimmäisen Suomessa asumivuoden ajan. Kotoutumistuen saaminen edellyttää, että maahanmuuttajalle on laadittu kotoutumissuunnitelma, kun hän on työttömänä työnhakijana TE-toimistossa tai hakee toimeentulotukea sosiaalitoimistosta. Erityisistä syistä kotoutumistuen maksuaika voidaan pidentää viiteen vuoteen. Katso: Kotoutumissuunnitelma, Työttömyys-turva.

www.kela.fi

Koulutusnetti

Koulutusnetti on opetushallituksen nettipalvelu, jossa on ajankohtaista tietoa koulutuspalveluista. Työnantaja voi ohjata työntekijäänsä etsimään lisäkoulutusta koulutusnetin kautta.

www.koulutusnetti.fi

Ksenofobia

Ksenofobia tarkoittaa muukalaisvihamielisyyttä tai -pelkoa. Muukalaispelko on kielteistä, eri asteista ennakkoluuloa muualta tulevia tai muuta etnistä ryhmää edustavia ihmisiä kohtaan.

www.suomisanakirja.fi

Kulttuuri

Kulttuuri on tapojen ja uskomusten moninaisuus, jonka ihmiset ovat omaksuneet tietyn yhteisön jäseninä. Yhteisön aineelliset ja henkiset saavutukset ovat muokanneet kokonaisuuden, joka koostuu historiasta, perinteistä, ajattelusta, kielestä, emotionaalisista piirteistä ja elintavoista sekä käytänteistä. Kulttuuri-sanalla voidaan tarkoittaa myös tietoisesti luotua ja ylläpidettyä korkeakulttuurista taidetta.

www.suomisanakirja.fi

Kulttuurisensitiivisyys

Kulttuurisensitiivisyys tarkoittaa kulttuurisesti vastaanottavaista asennoitumista-paa, käyttäytymistä, tarkkaa ja jatkuvaa havainnoimista sekä analysointia. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että ollaan valmiita kohtaamaan toinen ihminen arvostavasti tiedostaen etnisen taustan, kulttuurin, sosiaalisen statuksen ja uskonnollisen vakaumuksen tai erilaisten kielten vaikutukset.

www.thl.fi

Kulttuuritulkki

Kulttuuritulkki toimii viestin- ja kulttuurinvälittäjänä auttaen kulttuurien välisissä kohtaamisissa. Suomessa on paljon etniseltä, kulttuuriselta, uskonnolliselta tai kansalliselta taustaltaan erilaisia ihmisiä, jotka etsivät paikkaansa yhteiskunnassa. He voivat olla maahanmuuttajataustaisia tai kuulua kansallisiin vähemmistöihin. Osallistuminen kansalaisyhteiskunnan toimintaan saattaa olla vaikeaa kielitaidon puutteen, huonon itsetunnon, kulttuurierojen, ennakkoluulojen tai syrjinnän takia. Kulttuuritulkkia voi käyttää tilanteissa, joissa Suomen kulttuuria ja tapoja selvennetään ulkomaalaiselle tai jonkin muun maan tapoja ja kulttuuria selvitetään esimerkiksi suomalaiselle työyhteisölle. Kulttuuritulkkeja voi tiedustella muun muassa eri maahanmuuttajajärjestöistä. Katso: Asioimistulkki.

www.cimo.fi

Kuntapaikka

Kuntapaikka on pakolaisen sijoituspaikka kunnassa. Kunta päättää itse vastaanotettavien pakolaisten lukumäärästä eli kuntapaikoista.

www.intermin.fi

Kuntapalvelut maahanmuuttajille

Kaikki kunnan palvelut on tarkoitettu kuntalaisille, myös kunnassa asuville maahanmuuttajille. Kunnissa voi kuitenkin olla myös palveluja, jotka on suunnattu erityisesti vain maahanmuuttajille. Kuntapalvelut maahanmuuttajille ovat kotouttamista tukevia ja edistäviä toimenpiteitä, joita voi saada Suomeen muuttanut henkilö, jolla on kotikuntalaisia tarkoitettu kotikunta Suomessa. Maahanmuuttajille on kunnissa tarjolla myös erilaista ohjausta ja neuvontaa. Katso: Kotikunta.

Käännättäminen

Käännättäminen on maastapoistamismenettely. Kun ulkomaalaisella ei ole ollut oleskelulupaa ja hänet päätetään poistaa maasta, hänet käännätetään. Katso: Karkottaminen.

www.migri.fi

Käännöspalvelu

Käännös- ja tulkkaukspalveluita on saatavana kuntien ylläpitämistä asiointikeskuksista tai yksityisiltä palveluntuottajilta.

www.intermin.fi

www.mol.fi

L

Laillinen maassa oleskelu

Laillisella maassa oleskelulla tarkoitetaan ulkomaalaisen oleskelua Suomessa asianmukaisin ja voimassa olevin luvuin. Oleskelu on laillista silloin, kun ulkomaalainen oleskelee maassa voimassa olevalla viisumilla, viisumivapauden perusteella tai voimassa olevalla oleskeluluvalla.

www.intermin.fi

Laiton maahanmuutto

Laiton maahanmuutto on siirtymistä toiseen maahan ilman asianomaista lupaa sekä myös luvaton jääminen maahan esimerkiksi viisumin umpeuduttua.

www.intermin.fi

Lapsen kotihoidon tuki

Kotihoidon tukea voi saada perhe, jonka alle 3-vuotias lapsi ei ole kunnan järjestämässä päivähoidossa. Mikäli maahanmuuttaja kuuluu Suomen sosiaaliturvan piiriin, on hänellä mahdollisuus lasten kotihoidon tukeen. Suomeen toisesta EU/ETA-maasta tai Sveitsistä tulevalle työntekijälle, neljästä kuukaudesta kahden vuoteen kestävässä työskentelyssä, on oikeus lasten kotihoidon tukeen. EU:n ulkopuolelta saapuvaa työntekijää koskee vaatimus vakinaisesta asumisesta, eli häneltä edellytetään toistaiseksi tai vähintään kahden vuoden määräajaksi solmittua työsuhdetta.

www.kela.fi

Lapsilisä

Kela maksaa Suomessa asuvasta lapsesta lapsilisää, kunnes lapsi täyttää 17 vuotta. EU/ETA-maasta sekä Sveitsistä Suomeen tulevalle työntekijälle on tietyn edellytyksin oikeus lapsilisään, jos hän kuuluu Suomen sosiaaliturvan piiriin. EU:n ulkopuolelta saapuvaa työntekijää koskee vaatimus vakinaisesta asumisesta, eli häneltä edellytetään toistaiseksi tai vähintään kahden vuoden määräajaksi solmittua työsuhdetta.

www.kela.fi

Liikkuvuusavustus

Työ- ja elinkeinotoimisto voi myöntää työnhakuun liittyvistä matkoista liikkuvuusavustusta. Liikkuvuusavustuksina maksettavia etuuksia ovat matkakustannusten ja muuttokustannusten korvaukset. Matkakustannusten korvausta maksetaan työttömälle tai työttömyyden uhkaamalle työnhakijalle, joka menee työssäkäyntialueensa ulkopuolelle työhönottohaastatteluun, neuvottelemaan työsopimuksesta tai uuteen työpaikkaan. Jos haettava työpaikka sijaitsee sellaisessa valtiossa, jonka kanssa Suomella on työvoiman vapaata liikkuvuutta koskeva sopimus, voidaan myöntää matkakustannusten korvausta, kun haastattelu ta-

pahtuu Suomessa hakijan asuinpaikkakunnan työssäkäyntialueen ulkopuolella. Ulkomaanmatkoja ei korvata.

www.mol.fi

Lomautus

Lomauttamisella tarkoitetaan työnantajan aloitteesta tapahtuvaa työnteon ja palkanmaksun keskeyttämistä määräajaksi tai toistaiseksi työsuhteen pysyessä muutoin voimassa. Lomauttaminen voidaan toteuttaa myös säännöllistä työaikaa lyhentämällä. Lomautusmenettelyssä kaikkia työntekijöitä, myös maahanmuuttajia, kohdellaan sopimusten mukaisesti.

www.tyosuojelu.fi

Lumeavioliitto

Lumeavioliitoksi sanotaan avioliittoa, joka on solmittu lähinnä jonkin avioliiton tuoman etuuden takia. Etuus voi olla muun muassa oleskelulupa.

Lähdeverokortti ja lähdeveromenettely

Suomeen enintään kuudeksi kuukaudeksi tuleva ulkomainen työntekijä hakee verotoimistosta lähdeverokortin. Myös työnantaja voi täyttää lähdeverokortti-hakemuksen. Lähdeverokortin saamiseksi ei tarvita henkilötunnusta. Lähdeveromenettelyssä työntekijän tulee toimittaa lähdeverokortti työnantajalle, muussa tapauksessa veroa pidätetään palkasta 60 %. Lähdevero on lopullinen vero ja sen määrä on 35 %. Vero on kiinteä, mutta työnantaja voi tehdä lähdeverovähennyksen. Vähennys on (vuonna 2010) 510 € kuukaudessa tai 17 € päivässä. Lähdeveromenettelyssä verovelvollisen ei tarvitse antaa veroilmoitusta Suomeen. Katso: Verokortti, Verotus.

www.vero.fi
www.mol.fi

Lähetetyt työntekijät

Lähetetty työntekijä on ulkomainen työntekijä, joka työskentelee varsinaisesti muussa valtiossa kuin Suomessa ja jonka toiseen valtioon sijoittautunut työnantaja lähettää työhön Suomeen rajoitetuksi ajaksi. Lakia lähetetyistä työntekijöistä sovelletaan työ sopimuslaissa tarkoitetun työ sopimuksen perusteella tehtävään työhön. Lähetetyn työntekijän Suomen sosiaaliturvan piiriin kuuluminen riippuu siitä, mistä maasta työntekijä on lähetetty. EU/ETA-maista sekä Sveitsistä lähetetyt työntekijät pysyvät aina lähettävän valtion sosiaaliturvan piirissä. Heillä on kuitenkin oikeus sairaanhoitoon, mikäli heillä on lähettäjämästä saatu eurooppalainen sairaanhoitokortti. Työntekijät tuovat omasta maastaan mukanaan E101-lomakkeen. Jos Suomella on lähtömaan kanssa sosiaaliturvasopimus, toimitaan sopimuksen mukaan. Muista kuin edellä mainituista maista lähetetyt työn-

tekijät pääsevät sosiaaliturvan piiriin, kun he muuttavat vakinaisesti Suomeen ja kun heillä on vähintään kahden vuoden työsopimus Suomeen.

www.finlex.fi
www.intermin.fi

Lähtömaa

Lähtömaa on se maa, josta maahanmuuttaja on tullut Suomeen. Katso: E101- ja E301-lomake.

M N

Maahanmuuttaja

Maahanmuuttaja on ulkomailta Suomeen muuttanut henkilö, joka on jonkin toisen maan kansalainen tai kokonaan kansalaisuutta vailla oleva henkilö. Yleiskäsite koskee kaikkia eri perustein muuttavia henkilöitä.

Maahanmuuttajahankkeet

Maahanmuuttajahankkeet ovat projekteja, joissa kehitetään maahanmuuttajille suunnattuja palveluita ja toimintaa. Maahanmuuttajahankkeita rahoitetaan muun muassa Euroopan sosiaalirahastosta (ESR), Euroopan pakolaisrahastosta (ERF) ja Euroopan aluekehitysrahastosta (EAKR). Maahanmuuttajahankkeita voivat rahoittaa myös monet muut tahot, muun muassa opetushallitus.

www.ely-keskus.fi

Maahanmuuttajajärjestöt

Maahanmuuttajajärjestöt ovat maahanmuuttajien perustamia ja ylläpitämiä järjestöjä, jotka palvelevat maahanmuuttajia, virallisen tahon lisäksi, kotouttamiseen sekä arkielämän sujumiseen liittyvissä asioissa.

www.pakolaisapu.fi

www.kunnat.net

www.infopankki.fi

Maahanmuuttajan erityistuki

Maahanmuuttajan erityistuki on tarveharkintainen sosiaaliavustus, ja sen tarkoituksena on turvata maahanmuuttajan toimeentulo vanhuuden ja työkyvyttömyyden aikana. Tuen saaminen ei edellytä Suomen kansalaisuutta. Maahanmuuttajan erityistukea voi hakea 65 vuotta täyttänyt tai 16–64-vuotias työkyvytön henkilö, joka on asunut Suomessa vähintään viisi vuotta. Kela arvioi hakijan työkykyä samoin perustein kuin haettaessa kansaneläkettä työkyvyttömyyden perusteella. Maahanmuuttajan erityistuki loppuu 1.3.2011, jolloin Kela alkaa maksaa tuen saajille takuueläkettä ilman hakemusta.

www.kela.fi

Maahanmuuttajien neuvonta

Maahanmuuttajaa ja työnantajaa auttavat myös työpaikan asioissa valtion ja kuntien viralliset tahot, monikulttuurikeskukset sekä maahanmuuttajajärjestöt. Useissa kunnissa ja maakunnissa toimii maahanmuuttajien neuvontaan suunnattuja hankkeita. Katso: Maahanmuuttajahankkeet, Maahanmuuttajajärjestöt, Monikulttuurikeskus.

www.migri.fi

www.intermin.fi

www.infopankki.fi

www.kunnat.net

Maahanmuutto- ja eurooppaministeri

Maahanmuutto- ja eurooppaministeri hoitaa EU- ja maahanmuuttoasioita. Maahanmuutto- ja eurooppaministeri vastuulle kuuluvat maahanmuutto-osastolle ja oikeusyksikön yhdenvertaisuusvastuualueelle kuuluvat asiat sekä vähemmistövaltuutetun toimistoa ja syrjintälautakuntaa koskevat asiat.

www.intermin.fi

Maahanmuutto, laitton

Katso: Laitton maahanmuutto.

Maahanmuuttopoliittikka

Maahanmuuttopoliittikka on linjaus maahanmuutosta ja siihen liittyvistä toimenpiteistä. Suomessa maahanmuuton kehittämistä linjaa valtiotasolla hallituksen maahanmuuttopoliittinen ohjelma. Maahanmuuttoasioita Suomessa hoitavat monet viranomaiset: sisäasiainministeriö, Maahanmuuttovirasto, poliisi, rajavartiolaitosviranomaiset, turvapaikanhakijoiden vastaanottokeskukset ja vähemmistövaltuutettu. Omilla tehtäväsaroillaan maahanmuuttoasioita hoitavat myös muun muassa ELY-keskukset, ulkoasiainministeriö ja TE-toimistot. Oikeusministeriön alaiset hallinto-oikeudet toimivat muutoksenhakuviranomaisina.

www.intermin.fi

Maahanmuuttostrategia

Maahanmuuttostrategia (tai maahanmuuttopoliittinen ohjelma) on kunnassa tai maakunnassa laadittava asiakirja, joka linjaa kyseisen alueen maahanmuuttoasioiden kehittämistä ja toimijoiden yhteistyötä. Maahanmuuttostrategia määrittelee esimerkiksi käytettävissä olevat resurssit ja maahanmuuttajien tarvitsemat palvelut. Lisäksi voidaan asettaa tulevaisuuslähtöisiä tavoitteita maahanmuuton kehittämiseksi. Laki ei velvoita maahanmuuttostrategioiden laatimiseen.

www.intermin.fi

Maahanmuuttotoimisto

Maahanmuuttotoimistoja on suurimmissa kaupungeissa, ja ne kuuluvat yleensä kunnan alaisuuteen. Maahanmuuttotoimistojen tehtävänä on olla maahanmuuttajien tukiyksikköjä. Palvelut koskevat muun muassa kotouttamista sekä kotoutumissuunnitelmien laatimista, sosiaali- ja terveystoimistojen palveluita ja tulkkipalveluita.

www.kunnat.net

Maahanmuuttovirasto, Migri

Maahanmuuttovirasto eli Migri on sisäasiainministeriön alainen virasto. Tehtäviä ovat muun muassa turvapaikkahakemusten käsittely päätöksineen, oleskelulupien myöntäminen, muukalaispassien ja pakolaisten matkustusasiakirjojen myöntäminen ja ulkomaalaisrekisterin ylläpito. Migri myös tuottaa erilaisia tieto-

palveluita kansalaisille ja päättäjille. Internetsivuilta löytyy useita julkaisuja, esitteitä ja tietopaketteja maahanmuuttoon liittyvistä asioista.

www.migri.fi

Maahantulokielto

Maahanmuuttovirasto voi määrätä ulkomaalaiselle maahantulokiellon määräajaksi tai toistaiseksi. Maahanmuuttovirasto päättää maahantulokiellon peruuttamisesta.

www.migri.fi

Maistraatti

Maistraatit ovat valtion paikallisia hallintoviranomaisia, joita on suurimmissa kaupungeissa. Maistraatit vastaavat muun muassa alueensa väestötietojärjestelmästä.

www.maistraatti.fi

Matkustusasiakirjat

Matkustusasiakirjoja ovat passi ja henkilökortti. Joidenkin maiden välillä matkustettaessa vaaditaan passin lisäksi viisumi. Passia ja henkilökorttia haetaan Suomessa poliisilta. Muukalaispassi ja pakolaisen matkustusasiakirja ovat kansallisen passin sijasta annettavia matkustusasiakirjoja, joita voidaan käyttää henkilöilystodistuksina, jos niissä ei ole merkintää epäselvästä henkilöilytydestä. Katso myös: Passi, Henkilökortti matkustusasiakirjana, Muukalaispassi, Pakolaisen matkustusasiakirja, Biometriset matkustusasiakirjat ja Viisumi.

www.formin.finland.fi

Migri

Lyhenne Migri tulee Maahanmuuttoviraston ruotsinkielisestä nimestä migrationsverket. Katso: Maahanmuuttovirasto, Migri.

www.migri.fi

MOL

MOL (Ministry of labour) on työhallinnon nettisivujen lyhenne. Työnantaja löytää nettisivuilta (www.mol.fi) muun muassa valikon Työnantajan palvelut, jossa on tarvittavia ohjeita ja tietoa palkattaessa työvoimaa ulkomailta. Katso: Työ- ja elinkeinoministeriö.

www.mol.fi

Monikansallisuus

Monikansalaisuus (puhekielessä kaksoiskansalaisuus) tarkoittaa sitä, että henkilö on useamman kuin yhden maan kansalainen. Suomen kansalainen ei menetä kansalaisuuttaan, kun hän saa toisen valtion kansalaisuuden. Myöskään ulko-

maalaisen ei tarvitse luopua nykyisestä kansalaisuudestaan saadessaan Suomen kansalaisuuden, mikäli alkuperäinen kotimaa sallii kaksoiskansalaisuuden.

Monikulttuurikeskus

Keskus on kansainvälinen kohtaamispaikka, joka tarjoaa kokoontumistilat etnisten vähemmistöjen omaehtoiselle kulttuurin harjoittamiselle ja monikulttuuriselle pienryhmätoiminnalle. Monikulttuurikeskuksia on useissa kunnissa, ja ne saavat rahoitusta monelta eri taholta.

www.infopankki.fi
www.kunnat.net

Monikulttuurisuus

Monikulttuurisuus on eri kulttuurien tasa-arvoista rinnakkaiseloä, joka syntyy kulttuurien kohtaamisesta ja molemminpuolisesta oppimisesta ja vuorovaikutuksesta. Monikulttuurinen yhteiskunta on sellainen, jossa vallitsee kulttuurinen heterogeenisyys.

Moninaisuus

Moninaisuudella tarkoitetaan ryhmään kuuluvien ihmisten välistä vaihtelevuutta, monimuotoisuutta tai arvostusten eroavuutta. Työyhteisöön kuuluu erilaisia ihmisiä eli työyhteisö on aina jollakin tavalla monimuotoinen. Moninaisuus voi muodostua esimerkiksi kulttuurisista tekijöistä, sukupuolesta, työntekijöiden erikäisyydestä ja vakaumuksista. Kaikkia näistä ominaisuuksista ei voida havaita ulkoisesti. Katso: Moninaisuusjohtaminen.

www.tem.fi

Moninaisuusjohtaminen

Käsite moninaisuusjohtaminen ("diversity management") sisältää näkemyksen, että erilaisia ihmisiä, resursseja, ominaisuuksia, kokemuksia, tietoja ja taitoja kannattaa ja pitää käyttää työelämässä hyväksi. Moninaisuusjohtaminen edellyttää kykyä johtaa heterogeenisiä ryhmiä ja erilaisia ihmisiä eri tavalla. Haasteena on erilaisten ryhmien ja yksilöiden sekä erilaisten tarpeiden ja etujen yhteensovittaminen reilulla, oikeudenmukaisella ja tasa-arvoisella tavalla. Johtajalla on kyky hyödyntää työryhmän moninaisuuden tarjoamaa lisäarvoa mahdollisuutena tuottavuuden lisäämiseksi. Organisaation rakenteita ja prosesseja kehitetään hyödyntämään moninaisuutta tasapuolisen, tasa-arvoisen ja reilun työympäristön luomiseksi. Katso: Moninaisuus.

ec.europa.eu

Muukalaispassi

Muukalaispassi on matkustusasiakirja. Se voidaan myöntää henkilölle, joka ei voi saada passia kotimaansa viranomaisilta tai joka on kansalaisuudeton tai on saanut oleskeluluvan toissijaisen suojelun perusteella. Myös tilapäisen suojelun

tarpeen perusteella oleskeluluvan saaneelle myönnetään muukalaispassi, jos hänellä ei ole voimassa olevaa matkustusasiakirjaa. Muukalaispassin hakemuksen voi pyytää paikalliselta poliisilta.

www.migri.fi
www.poliisi.fi

Muutokoulutus

Muutokoulutuksella maahanmuuttaja voi muuntaa koulutuksensa vastaamaan Suomen koulutusvaatimuksia.

www.jamk.fi

Muutosturva

Muutosturvan tarkoituksena on helpottaa ja nopeuttaa työstään irtisanotun henkilön uudelleentyöllistymistä. Turva oikeuttaa palkalliseen vapaaseen uuden työn hakemista ja esimerkiksi haastatteluissa käyntiä varten. Työnantajan kannalta muutosturva tarkoittaa sitä, että työnantaja ilmoittaa turvan piiriin kuuluvan irtisanotun henkilön työsopimuksen loppumisesta, koulutuksesta ja työkokemuksesta työ- ja elinkeinotoimistoon. Työnantajan tulee myös tiedottaa työntekijälle hänen oikeudestaan muutosturvaan. Muutosturvan ehdoista tarkan tiedon saa työ- ja elinkeinotoimistosta.

www.mol.fi

Muuttoavustus

Alueellisen liikkuvuuden tukemiseksi liikkuvuusavustusta on laajennettu harkinnanvaraisella muuttoavustuksella, jota muutosturvan piiriin kuuluvien lisäksi voidaan myöntää työmarkkinatukeen oikeutetulle. Muuttoavustusta voidaan myöntää enintään 700 euroa.

www.kela.fi

Muuttoilmoitus

Muuttoilmoitus tulee lain mukaan tehdä aina, kun muuttaa pysyvästi asunnosta toiseen tai kun tilapäinen oleskelu toisessa osoitteessa kestää yli kolme kuukautta. Ilmoituksen voi tehdä aikaisintaan kuukautta ennen muuttopäivää. Sen tulee kuitenkin olla maistraatissa viimeistään kuukauden kuluttua muutosta. Muuttoilmoitus pitää tehdä maistraattiin myös Suomesta pois lähdettäessä.

www.muuttoilmoitus.fi

My EURES

Katso: OmaEURES ja Vahtipalvelu.

www.mol.fi/eures

Määräaikainen työsopimus

Katso: Työsopimus, määräaikainen.

Neorasismi (kulttuurirasismi)

Rasismien rinnalle on viime vuosina noussut neo- tai kulttuurirasismien käsite. Neorasismien mukaan kulttuurit ovat niin erilaisia, etteivät ne voi elää rinnakkain. Näin ollen ei niin sanottu monikulttuurisuuskaan voi koskaan toteutua. Katso: Rasismi.

Neuvontapalvelut

Työpaikan asioissa maahanmuuttajaa ja työnantajaa auttavat valtion ja kuntien viralliset tahot sekä maahanmuuttajajärjestöt. Katso: Maahanmuuttajien neuvonta.

www.kunnat.net
www.infopankki.fi

Näytetyö

Työnantaja voi teettää työnhakijalla näytetyön varmistuakseen työnhakijan osaamisesta. Työnantaja tarkastaa työnäytteen ja arvioi hakijan kelpoisuuden.

www.ely-keskus.fi

Oleskelukortti

Oleskelukortti on todistus henkilön oleskeluoikeudesta. Kortti ei ole varsinainen oleskelulupa, vaan se on osoitus oleskeluoikeudesta ja sitä voi anoa EU-kansalaisten perheenjäsenen, joka ei ole EU-valtion tai siihen rinnastettavan valtion kansalainen.

www.poliisi.fi

Oleskelulupa

Oleskelulupia on useita erilaisia, muun muassa A-, B-, P- ja P-EY-luvat, joilla on kullakin oma tarkoituksensa. Oleskelulupa on lupa saapua toistuvasti maahan ja oleskella maassa. Lupa on joko määräaikainen tai pysyvä. Oleskelulupa myönnetään ulkomaalaiselle muuta kuin matkailua tai siihen verrattavaa lyhytaikaista oleskelua varten. EU/ETA-maan ja Sveitsin kansalaiset saavat työskennellä Suomessa ilman työntekijän oleskelulupaa eli työlupaa. Muiden maiden kansalaiset tarvitsevat luvan. Oleskelulupa haetaan Suomen edustustosta, TE-toimistosta tai poliisilaitokselta. Luvan voi hakea työntekijä tai työnantaja. Oleskelutapatyyppi merkitään lupaan kirjaintunnuksella. Oleskelulupa voi olla joko määräaikainen tai pysyvä (P). Määräaikainen lupa myönnetään tilapäisenä (B) tai jatkuvana lupana (A). Työnantaja voi kysyä neuvoa paikallispoliisilta lupa-asioissa. Jokaisen oleskelulupaa hakevan on täytettävä oma hakemuslomake ja jokaiselle lapselle on tehtävä oma oleskelulupahakemus. Oleskeluluvan hakeminen on maksullista, joten myös vanhempansa passiin tai matkustusasiakirjaan merkittyjen lasten hakemuksista peritään maksu. Hakemuslomakkeen ja luettelon tarvittavista liitteistä saa edustustosta tai sen voi tulostaa Maahanmuuttoviraston internetsivuilta.

www.mol.fi/finnwork

www.poliisi.fi

www.migri.fi

Oleskelulupa, ensimmäinen

Ensimmäistä työperusteista oleskelulupaa suositellaan haettavaksi aina ulkomailla, ennen maahantuloa, koska hakuprosessin aikana hakija ei voi työskennellä Suomessa. Ensimmäistä oleskelulupaa haetaan yleensä hakijan kotimaassa olevasta Suomen edustustosta, josta hakija saa hakemuslomakkeita ja lisätietoja asiasta. Luvan saatuaan henkilö voi työskennellä Suomessa. Ensimmäinen lupa on aina määräaikainen. Päätöksen oleskelulupahakemuksesta tekee Maahanmuuttovirasto. Katso: Oleskelulupa.

www.formin.finland.fi

Oleskelulupa, määräaikainen, jatkuva A

Määräaikainen oleskelulupa myönnetään oleskelun luonteen mukaan joko tilapäisenä tai jatkuvana. Jatkuvassa oleskeluluvassa on tunnuksena A-kirjain. Jatkuva oleskelulupa myönnetään ulkomaalaiselle, joka on tullut Suomeen pysyvässä maahanmuuttotarkoituksessa. Ensimmäinen lupa on aina määräaikainen,

vuosi tai lyhyempi aika. Jatkuvaan oleskelulupaun voi saada jatkoa enintään neljä vuotta kerrallaan. Luvan saanut voi työskennellä Suomessa. Katso: Oleskelulupa.

www.mol.fi/finnwork

www.poliisi.fi

www.migri.fi

Oleskelulupa, määräaikainen, tilapäinen B

Määräaikainen oleskelulupa myönnetään oleskelun luonteen mukaan joko tilapäisenä tai jatkuvana. Tilapäisessä oleskeluluvassa on tunnuksena B-kirjain. Tilapäinen oleskelulupa myönnetään ulkomaalaiselle, jonka tarkoituksena ei ole jäädä Suomeen pysyvästi, mutta joka voi silti työskennellä täällä. Ensimmäinen lupa on aina määräaikainen, vuosi tai lyhyempi aika. Tilapäiseen lupaan voi saada jatkoa enintään vuoden kerrallaan. Luvan saanut voi työskennellä Suomessa. Katso: Oleskelulupa.

www.mol.fi/finnwork

www.poliisi.fi

www.migri.fi

Oleskelulupa, pysyvä P

Pysyvä oleskelulupa voidaan myöntää henkilölle, joka on oleskellut Suomessa yhtäjaksoisesti jatkuvalla oleskeluluvalla neljä vuotta. Oleskelun syy tai muut erityiset syyt voivat aiheuttaa poikkeuksia. Lupa myönnetään toistaiseksi eikä sitä tarvitse uusida. Pysyvään oleskelulupaun merkitään kirjaintunnus P. Katso: Oleskelulupa.

www.mol.fi/finnwork

www.poliisi.fi

www.migri.fi

Oleskelulupa, työperusteinen

EU/ETA-maiden ja Sveitsin kansalaisilla on oikeus työskennellä Suomessa ilman työntekijän oleskelulupaa, mutta yli kolme kuukautta kestävä oleskelu tulee rekisteröidä paikallispoliisilla. Muiden maiden kansalaisilta työntekoon edellytetään pääsääntöisesti työntekijän oleskelulupaa. Jos työnteko Suomessa edellyttää työntekijän oleskelulupaa, kyseinen oleskelulupa myönnetään kaksivaiheisesti. Työ- ja elinkeinotoimisto harkitsee ensin omassa osapäättöksessään luvan työvoimapolitiittiset edellytykset, minkä jälkeen Maahanmuuttovirasto myöntää ensimmäisen oleskeluluvan, ellei sen myöntämiselle ole esteitä. Työntekijän oleskelulupaa voi hakea joko työntekijä itse tai työnantaja (lomake TEM054). Työntekijän oleskelulupahakemuksen voi panna vireille työ- ja elinkeinotoimistossa tai paikallisella poliisilaitoksella. Ensimmäistä työperusteista oleskelulupaa suositellaan haettavaksi aina ulkomailla, ennen maahanmuuttoa, koska hakuprosessin aikana ei voi työskennellä Suomessa. Tällöin myös päätös annetaan pääsääntöisesti tiedoksi ulkomailla. Työnteon aloittaminen on mahdollista vasta, kun

työntekijän oleskelulupa on myönnetty. Katso: Oleskelulupa.

www.migri.fi
www.poliisi.fi

Oleskelulupamerkintä

Oleskelulupamerkintä on Suomessa jo asuvalla maahanmuuttajalla passissaan. Kihlakunnan poliisilaitos merkitsee oleskeluluvan uuteen matkustusasiakirjaan.

www.finlex.fi

Oleskeluoikeuden rekisteröinti

Katso: Rekisteröinti.

Oma EURES

Oma EURES on internetsivusto, joka palvelee niin työnantajia kuin työnhakijotakin. Työnantaja voi selata sivustolla työnhakijoiden ansioluetteloita sekä avata Oma EURES -tilin, jolla hän pystyy luomaan ja tallentamaan hakuprofiileja ja ottamaan vastaan sähköposteja. Työntekijät voivat myös luoda hakuprofiileja ja tallentaa niitä. CV-verkkopalvelun avulla työnhakija voi antaa ansioluettelonsa rekisteröityneiden työnantajien ja EURES-neuvojen käyttöön. Katso: EURES.

www.mol.fi/eures

Omakieliset palvelut

Kielilaki turvaa suomen- ja ruotsinkielisen väestön oikeuden saada palveluja Suomessa omalla äidinkielellään. Saamelaisilla alkuperäiskansana sekä romaneilla ja muilla ryhmillä on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Viittomakieltä käyttävien sekä vammaisuuden vuoksi tulkitsemis- ja käännösapua tarvitsevien oikeudet on myös turvattu lailla. Oikeus käyttää muita kieliä viranomaisasioinnissa perustuu kansainvälisiin sopimuksiin ja kansallisessa erityislainsäädännössä oleviin säännöksiin. Katso: Käännöspalvelut.

www.finlex.fi

Opetushallitus, OPH

Opetushallitus on opetuksen kehittämisvirasto. Se vastaa esi- ja perusopetuksen, aamu- ja iltapäivätoiminnan, lukiokoulutuksen, ammatillisen peruskoulutuksen, aikuiskoulutuksen, vapaan sivistystyön (muun muassa kansanopistot, opintokeskukset, kesäyliopistot) sekä taiteen perusopetuksen kehittämisestä.

www.oph.fi

Opetus- ja kulttuuriministeriö, OKM

Opetus- ja kulttuuriministeriö vastaa osana valtioneuvostoa koulutus-, tiede-, kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan kehittämisestä ja kansainvälisestä yhteistyöstä.

www.minedu.fi

Opetusvirasto

Opetusvirasto palvelee kouluja ja oppilaitoksia, oppilaita ja heidän vanhempiaan sekä muita sidosryhmiä. Virastosta voi kysyä neuvoa kaikissa opetustoimen asioissa. Neuvonnassa on saatavilla myös kirjallista materiaalia, kuten oppaita ja esitteitä.

Opiskelijan oleskelulupa

Ulkomaalaisen opiskelijan, joka tulee Suomeen opiskelemaan EU/ETA-maiden ja Sveitsin ulkopuolelta, on hankittava oleskelulupa, jos opinnot kestävät yli kolme kuukautta. Opiskelija voi tehdä kokoaikatyötä aikana, jolloin oppilaitoksessa ei järjestetä varsinaista opetusta, käytännössä yleensä kesä- ja joululomilla. Lukukauden aikana opiskelija voi työskennellä enintään keskimäärin 25 tuntia viikossa. Jos työ on tutkintoon sisältyvää työharjoittelua tai lopputyön tekemistä, tuntirajoitusta ei ole. Katso: Oleskelulupa.

www.migri.fi

Opiskelijastatus

Opiskelijastatuksen saa ulkomailta Suomeen opiskelemaan tuleva henkilö tietyin edellytyksin. Opiskelija voi olla vaihto-opiskelijana vaihto-ohjelmien tai -sopimusten kautta. Opiskelija voi olla myös vieraileva opiskelija joko itsenäisesti tai vaihto-ohjelmien kautta. Opiskelijastatuksen saaneella on oppilaitoksen myöntämä voimassa oleva opiskelijakortti, jolla hän voi osoittaa opiskelijaoikeutensa myös muihin oppilaitoksiin, esimerkiksi täydentävää koulutusta hakiessaan. Opiskelijastatus antaa myös oikeuksia erilaisiin alennuksiin esimerkiksi matkalippujen hinnoissa ja opiskeluvälineiden tai atk-ohjelmalisenssien hankinnassa. Opiskelija voi tehdä työtä rajoitetusti. Katso: Opiskelijan oleskelulupa ja Kansainvälinen opiskelija.

Oppisopimus

Oppisopimuskoulutuksella tarkoitetaan työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä harjoitettavia ammatillisia opintoja, joita täydennetään tietopuolisilla opinnoilla. Oppisopimuskoulutus on nykyaikainen tapa rekrytoida ja lisäkouluttaa henkilökuntaa.

www.oph.fi

www.oppisopimus.net

Osaamisen tunnustaminen

Opintoja suorittavalla henkilöllä on oikeus saada osaamisen tunnustamista muualla suoritetuista opinnoista, jotka ovat tavoitteiltaan ja keskeisiltä sisällöiltään opetussuunnitelman mukaisia. Päätös muualla suoritettavien opintojen tunnustamisesta tulee tehdä ennen mainittujen opintojen aloittamista. Esimerkiksi lukiossa suoritettut matematiikan tai kielten opinnot ovat tyypillisiä muualla suoritettuja opintoja, joihin voi hakea osaamisen tunnustamista. Myös oppilaskuntatoiminnasta tai muusta järjestö- ja harrastustoiminnasta on mahdollista saada opintoviikkoja tai -pisteitä. Katso: Ammatillinen tunnustaminen, Tutkintojen tunnustaminen.

www.sakkinet.fi/fi/oikeusturva/opetus/osaamisen_tunnustaminen

P-lupa

P-lupa on pysyvä oleskelulupa. Lupa oikeuttaa työntekoon Suomessa. Katso: Oleskelulupa ja Oleskelulupa, pysyvä P.

www.mol.fi/finnwork
www.poliisi.fi

P-EY-lupa

P-EY-lupa on pitkään EU/ETA-maissa tai Sveitsissä oleskelleen kolmannen maan kansalaisen pysyvä EY-lupa. Lupa oikeuttaa työntekoon Suomessa. Katso: Oleskelulupa.

www.mol.fi/finnwork
www.poliisi.fi

Pakolainen

Pakolaisaseman saa ulkomaalainen, joka on saanut turvapaikan Suomessa. Pakolaisaseman saa myös pakolaisuuden perusteella oleskeluluvan saanut ulkomaalainen, joka on otettu pakolaiskiintiössä Suomeen, tai edellä mainitun perheenjäsen, joka on saanut perhesiteen perusteella oleskeluluvan ja joka on katsottava pakolaiseksi. Jos turvapaikan saamisen edellytykset eivät täyty, voidaan hakijalle kuitenkin myöntää oleskelulupa toissijaisen suojelun tai humanitaarisen suojelun perusteella. Oikeus tehdä ansiotyötä on ulkomaalaisella, jolle on myönnetty oleskelulupa perhesiteen perusteella. Jatkuva oleskelulupa myönnetään ulkomaalaiselle, joka saa turvapaikan tai oleskeluluvan kiintiöpakolaisena, toissijaisen suojelun tai humanitaarisen suojelun perusteella. Oikeus tehdä ansiotyötä on myös ulkomaalaisella, jolle on myönnetty tilapäinen oleskelulupa tilapäisen suojelun tai muun humanitaarisen maahanmuuton perusteella tai jolle on myönnetty tilapäinen oleskelulupa yksilöllisten inhimillisten syiden perusteella.

www.intermin.fi
www.pakolaisapu.fi

Pakolaisen matkustusasiakirja

Pakolaisen matkustusasiakirja myönnetään ulkomaalaiselle, jolla on voimassa oleva pakolaisasema. Pakolaisen matkustusasiakirja on voimassa enintään viisi vuotta.

www.migri.fi
www.poliisi.fi

Pakolaiskiintiö

Suomeen otetaan pakolaiskiintiössä YK:n pakolaisjärjestön UNHCR:n (YK:n pakolaisasiain päävaltuutettu) pakolaisiksi katsomia henkilöitä tai muita kansainvälisen suojelun tarpeessa olevia ulkomaalaisia uudelleen sijoitusta varten. Vuodesta 2001 lähtien Suomen pakolaiskiintiö on ollut 750 henkilöä.

www.migri.fi

Pakolaisstatus

Pakolaisstatus on pakolaisasema ja se myönnetään Suomessa YK:n pakolaisjärjestön UNHCR:n kautta tuleville kiintiöpakolaisille. Pakolaisstatuksen myöntää UNHCR. Suomen pakolaisviranomaiset valitsevat maahamme saapuvat kiintiöpakolaiset yhdessä UNHCR:n kanssa. Kiintiöpakolaisilla on oleskelulupa ja he voivat tehdä työtä Suomessa. Katso: UNHCR, Pakolainen.

www.intermin.fi
www.pakolaisapu.fi

Palautuskielto

Palautuskielto tarkoittaa, että viranomaiset eivät voi pakkotoimin poistaa ulkomaalaista maasta, jos häntä uhkaa koti- tai lähtömaassaan vakava oikeudenloukkaus.

Palkkaluokka

Palkkaluokka on palkan taso tietyissä tehtävissä. Työtehtävästä maksetaan erisuuruista palkkaa palkkaluokan mukaan. Palkkaluokkaan vaikuttavat tehtävien vaativuus ja vastuullisuus, työntekijän pätevyys, työn tulos ja sen edellyttämä koulutus. Työnantajien tulisi tasavertaisuuden perusteella noudattaa järjestäytyneiden työntekijöiden sopimuksissa olevia palkkaluokkia myös ulkomaisiin työntekijöihin.

Palkkatuki

Työnantaja voi erityisehdoin saada palkkatukea palkatessaan työttömän työnhakijan. Lisätietoja saa TE-toimistoista.

www.mol.fi

Palkkaturva

Palkkaturvan tarkoituksena on turvata työntekijän työsuhteesta johtuvien saatavien maksaminen työnantajan maksukyvyttömyyden varalta. Työntekijällä on oikeus palkkaturvaan, jos työ on tehty Suomessa tai suomalaisen työnantajan palveluksessa ulkomailla ja työntekijällä on kotipaikka Suomessa. Ulkomailla tehty työ ei oikeuta palkkaturvaan siltä osin kuin työntekijä on oikeutettu vastaavaan etuuteen toisesta valtiosta. Suomalaisen työnantajan palveluksessa tehty työ Suomessa oikeuttaa palkkaturvaan riippumatta työntekijän kansalaisuudesta. Suomessa tehty työ ei kuitenkaan oikeuta palkkaturvaan, jos työn on tehnyt ulkomaisen työnantajan palveluksessa ollut, ulkomailta Suomeen tilapäiseen työhön tullut työntekijä.

www.ely-keskus.fi

Paluumuuttaja

Paluumuuttaja on Suomen ulkopuolella asuva Suomen kansalainen tai syntyperältään suomalainen (ulkosuomalainen), joka palaa Suomeen. Suomessa käsitettä sovelletaan entisiin ja nykyisiin Suomen kansalaisiin sekä joihinkin entisen Neuvostoliiton alueelta peräisin oleviin henkilöihin, joilla on suomalainen syntyperä. Viimeksi mainitut ovat kansallisuudeltaan mutta eivät kansalaisuudeltaan suo-

malaisia.

www.bottomup.fi

Pankkitili

Ulkomainen työntekijä tarvitsee palkanmaksua varten itselleen pankkitilin. Pankkitilin avaamiseen tarvitaan passi tai muu virallinen henkilöllisyystodistus. Osoitetiedot ja työsopimus on syytä olla mukana.

www.infopankki.fi

Passi

Passi on kotimaan viranomaisen antama matkustusasiakirja, joka ulkomaalaisella on oltava Suomeen saapuessaan ja Suomessa oleskellessaan. Poikkeuksena ovat Pohjoismaiden kansalaiset, jotka voivat saapua Suomeen ja oleskella täällä, jos pystyvät todistamaan henkilöllisyytensä.

www.poliisi.fi

Perehdyttäminen

Perehdyttämisellä helpotetaan uuden työntekijän tai työtä vaihtavan sopeutumista ja työhönoppimista sekä parannetaan työturvallisuutta. Perehdytyksen antava työnopastaja tarvitsee yleensä jonkinlaisen koulutuksen työsuojelusta, ja hänen täytyy tuntea työpaikan vaaratekijät. Perehdyttämisellä tarkoitetaan kaikkia niitä toimenpiteitä, joiden avulla uusi työntekijä oppii tuntemaan työpaikkansa tavat, ihmiset ja oman työnsä sekä siihen liittyvät odotukset. Työturvallisuuslain mukaan työnantaja on tarpeellisilla toimenpiteillä velvollinen huolehtimaan työntekijöiden turvallisuudesta ja terveydestä työssä. Tässä tarkoituksessa työnantajan on otettava huomioon työhön, työolosuhteisiin ja muuhun työympäristöön samoin kuin työntekijän henkilökohtaisiin edellytyksiin liittyvät seikat. Näin ollen työnantajan on syytä varmistua siitä, että henkilö saa perehdytyksen kielellä, jota hän ymmärtää. Ulkomaalaisen perehdyttämisessä voi käyttää apuna kulttuuritulkkia. Katso: Kulttuuritulkki.

www.tyoturva.fi

Perhe-eläke

Perhe-eläke alkaa kertyä Suomeen toisesta EU/ETA-maasta sekä Sveitsistä tulevalle, neljästä kuukaudesta kahteen vuoteen kestävässä työskentelyssä. EU:n ulkopuolelta saapuvaa työntekijää koskee vaatimus vakinaisesta asumisesta, eli häneltä edellytetään toistaiseksi tai vähintään kahden vuoden määräajaksi solmittua työsuhdetta.

www.kela.fi

Perheen yhdistäminen

Suomessa asuva henkilö voi saada perheenjäsenensä Suomeen perheenyhdistämissäännösten perusteella. Suomeen haluavan perheenjäsenen on saatava oleskelulupa, joka hänelle voidaan perhesiteen perusteella myöntää. Säännökset perheenyhdistämisestä löytyvät ulkomaalaislaista.

www.finlex.fi

Poliisi

Poliisi hoitaa muiden virkatehtäviensä ohella monia ulkomaalaisten lupa-asioihin ja henkilöllisyyskysymyksiin liittyviä asioita.

www.poliisi.fi

Positiivinen erityiskohtelu

Positiivinen erityiskohtelu (positiivinen syrjintä) on menettely, jossa jonkin erityisryhmän henkilöä tai henkilöitä kohdellaan muista poikkeavalla tavalla tai tuetaan erityistoimin, mikäli henkilöt voivat muuten jäädä eriarvoiseen asemaan etnisen taustansa tai muun ominaisuutensa takia. Positiivisesta erityiskohtelusta on säädetty lainsäädännössä. Maahanmuuttajiin sovelletaan joissakin kunnissa erityiskohtelua muun muassa työhönotossa. Positiivinen erityiskohtelu ei saa kuitenkaan olla jatkuvaa ja toistuvaa. Katso: Syrjintä.

Progressiivinen verotus

Valtion tulovero on progressiivista. Progressiivisessa verossa veron prosentuaalinen määrä on sitä suurempi mitä suurempi tulo on, eli suuremmasta tulosta menee suhteellisesti enemmän veroa. Työnantajan on huomioitava, että verotuskäytännöt ovat eri maissa erilaiset.

www.vero.fi

Prosodia ja parakielellinen viestintä

Prosodia on puhekielen ilmaisun kokonaisuus, joka sisältää muun muassa painotuksen ja äänensävyyn, jotka ohjaavat puheen tulkintaa. Parakielellä sanotun tulkintaan vaikuttavat äänenkäyttö ja painotukset. Katso: Selkokieli.

Päivähoito-oikeus

Kaikilla alle kouluikäisillä lapsilla on vanhempainvapaan jälkeen oikeus kunnan järjestämään päivähoitoon. Kunnallisen päivähoitopaikan vaihtoehtona vanhemmat voivat valita lapsen hoidon järjestämiseksi yksityisen hoidon tuen tai alle 3-vuotiaalle lapselle kotihoidon tuen.

www.kela.fi

Pätevöittämisskoulutus

Pätevöittämisskoulutus on koulutusta, joka päivittää jo olemassa olevaa tutkintoa. Esimerkiksi henkilö, jolla on ulkomailla suoritettu ammatillinen tutkinto, voi päivittää ammattitaitonsa Suomen tutkintojärjestelmää vastaavaksi.

www.mol.fi

R

Rajavartioloaitos

Rajavartioloituksen tehtäviin kuuluvat rajavalvonta, rajatarkastukset, rikostentorjunta, merialueen turvallisuus, kansainvälinen yhteistyö ja maanpuolustus.

www.raja.fi

Rasismi

Rasismilla tarkoitetaan ideologiaa, uskomuksia ja toimintaa, joka jakaa ihmiset eri rotuihin ja viittaa henkilön kulttuuritaustasta johtuviin syihin. Rasismi pohjautuu ajatukseen ihmisryhmien kulttuurisesta tai biologisesta erilaisuudesta, joka oikeuttaa negatiiviseen kohteluun tällä perusteella. Rasismissa rodullisten oikeuksien uskotaan myös periytyvän sukupolvelta toiselle. Rasismia ja rotuerottelua pidetään yleisesti sekä moraalisesti että lainsäädännöllisesti tuomittavana. Katso: Neorasismi.

www.infopankki.fi

www.poliisi.fi

www.oikeus.fi

Rasistinen rikos

Rasistinen rikos voi olla esimerkiksi kiusaamista, syrjintää, uhkailua tai väkivaltaa. Rasistisen rikoksen uhriksi joutuneella on oikeus ilmoittaa asiasta poliisille. Rikosilmoituksen voi tehdä lähimmällä poliisiasemalla tai internetissä. Jos tilanne uhkaa terveyttä tai henkeä tai vaatii muuten välitöntä poliisin apua, voi myös soittaa yleiseen hätänumeroon. Yleinen hätänumero on 112. Jos tarvitsee tulkkia tai lakimiestä, on maahanmuuttajalla oikeus saada heidät paikalle. Jos henkilö ilmoittaa etukäteen tarvitsevansa tulkkia, poliisi järjestää maksuttoman tulkkauksen. Katso: Rasismi.

www.infopankki.fi

www.poliisi.fi

www.oikeus.fi

Rekisteriviranomainen

Suomessa keskusviranomaisena toimii Väestörekisterikeskus.

www.vaestorekisterikeskus.fi

Rekisteröinti

EU/ETA-maiden ja Sveitsin kansalaisen on rekisteröidyttävä paikallisella poliisilaitoksella, mikäli oleskelu Suomessa kestää yli kolme kuukautta. Pohjoismaiden kansalaisten rekisteröinti hoidetaan maistraatissa, ja se on tarpeen, jos oleskelu kestää yli kuusi kuukautta. Rekisteröinti tarkoittaa, että Suomessa työskentelevät EU/ETA-maiden sekä Sveitsin kansalaiset merkitään ulkomaalaisrekisteriin. EU:n ulkopuolisten maiden kansalaisten ei tarvitse rekisteröityä paikallispoliisilla, sillä heidät on rekisteröity jo ennen maahantuloa työ- ja oleskelulupien perusteella. Jatkoluvat haetaan poliisilaitokselta. Pysyvästi maahan muuttava työntekijä

rekisteröidään vakinaisesti Suomessa asuvaksi, ja hänelle merkitään kotikunta, jos oleskelu kestää vähintään vuoden.

www.mol.fi/finnwork

RekryKoulutus

RekryKoulutuksen tarkoituksena on auttaa yritystä löytämään oikeanlaista henkilöstöä, jos yrityksen tarpeisiin ei löydy ammattitaitoisia työntekijöitä, eikä lähialkoina valmistu tarvittavia osaajia muusta koulutuksesta. Katso: Rekrytointikanava, Rekrytointimessut, Yhteishankintakoulutus.

www.ely-keskus.fi

Rekrytointi

Rekrytointi on työvoiman hankintaprosessi, jossa on aina osapuolina työntekijä ja työnantaja, mutta siihen liittyy myös muita sidosryhmiä, kuten viranomaisia ja työvoimanvuokrausyrityksiä sekä usein myös oppilaitoksia. Katso: Työntekijän valintaprosessi, Yhteishankintakoulutus.

Rekrytointikanava

Työvoiman hankintalähteitä ovat muun muassa TE-toimistot, EURES, työvoiman vuokrausliikkeet, oppilaitokset, yksityinen työnvälitys, media, rekrytointitapahtumat ja ammatilliset tai sosiaaliset kontaktit. Esimerkiksi ulkomaisen työvoiman rekrytointia varten EURES järjestää erityisiä rekrytointimessuja Euroopassa. Katso: Työnantajan messuopas, EURES-messut.

www.mol.fi/eures

Rekrytointimessut

Eurooppalainen työnvälitysverkosto EURES järjestää eri puolilla Eurooppaa lukuisia rekrytointimessuja, joihin suomalaiset EURES-neuvojat osallistuvat. Työnantajien on mahdollista lähteä messuille mukaan. Katso: EURES-messut, EURES-neuvoja.

www.mol.fi/eures

Rekrytointiprosessi

Rekrytointiprosessi tarkoittaa työntekijän valintamenettelyä. Katso: Työntekijän valintaprosessi.

S

Saamelaiset

Saamelaiset ovat yksi Suomen alkuperäiskansoista.

Saatavuusharkinta

Saatavuusharkinnalla pyritään varmistamaan, että työnantaja on ensin yrittänyt saada työvoimaa Suomesta, ennen kuin palkkaa sitä EU- ja ETA-maiden ja Sveitsin ulkopuolelta. Työvoiman saatavuusharkinta on kokonaisharkintaa, joka sisältää ennakkovalvonnan ja työvoiman saatavuuden arvioinnin. Voimassa olevan lain mukaan työ- ja elinkeinotoimiston tulee osapäätöstä tehdessään selvittää, ettei työntekijän oleskeluluvan myöntäminen estä kyseiseen työhön sopivan, työmarkkinoilla käytettävissä olevan henkilön työllistymistä. Saatavuusharkinta vaihtelee toimialoittain. Myönteinen osapäätös tarvitaan, jotta työntekijän oleskelulupa voidaan myöntää. Ennakkovalvontaa suoritetaan selvittämällä muun muassa työsuhteen ehdot ja työnantajan suoriutuminen työnantajavelvollisuuksista.

www.ely-keskus.fi

Sairauspäiväraha

Sairauspäiväraha korvaa alle vuoden kestävästä työkyvyttömyyden aiheuttamaa ansionmenetystä. Maahanmuuttaja saa tietyin edellytyksin sairauspäivärahaa, jos hän kuuluu Suomen sosiaaliturvan piiriin. Katso: Sosiaaliturva, Sosiaaliturvatuus.

www.kela.fi

Sairausvakuutus

Sairausvakuutuskorvausten saaminen edellyttää kuulumista Kelan sairausvakuutuksen piiriin. Kelan sairausvakuutuksen piiriin kuuluvat yleensä kaikki Suomessa vakinaisesti asuvat henkilöt. Lakisääteinen sairausvakuutus maksetaan veroluonteisena maksuna palkkaverotuksen yhteydessä siten, että maksuun osallistuvat työnantaja ja työntekijä verohallinnon vahvistamin maksuosuuksin.

www.kela.fi

Sava-maksu

Sava-maksu on vakuutetun päivärahamaksu ja sairausvakuutusmaksu. Sosiaaliturva- ja sava-maksua ei peritä alle 4 kuukauden työnteosta ulkomaalaiselta. Katso: Työnantajasuoritukset.

www.vero.fi

Schengen-alue

Schengen-maat ovat: Alankomaat, Belgia, Espanja, Islanti, Italia, Itävalta, Kreikka, Latvia, Liettua, Luxemburg, Malta, Norja, Portugali, Puola, Ranska, Ruotsi, Saksa, Slovakia, Slovenia, Suomi, Sveitsi, Tanska, Tsekki, Unkari ja Viro.

Schengen-valtiot ovat yhteisesti päättäneet ulkovaltojen kansalaisten liikkumisesta alueellaan ja siitä, minkä valtioiden kansalaisilta vaaditaan viisumi. Schengen-maiden välillä ei ole rajatarkastuksia, mutta voimassaoleva ja hyväksytyt matkustusasiakirja on kuitenkin oltava mukana. EU-, ETA-, EFTA- ja Schengen-maat on lueteltu kirjan lopussa.

www.intermin.fi

Selkokieli

Selkokieli tarkoittaa puhetta tai kirjoitusta, jossa vaikeasti ymmärrettävät sanat tai sanakokonaisuudet sekä mutkikkaat lauserakenteet ja murreilmaisut on korvattu yksinkertaisilla ilmaisuilla ja yleiskielellä. Selkokieltä puhuttaessa kuulija ymmärtää sanotun paremmin, varsinkin jos hänen kielitaitonsa on heikko. Katso: Prosodia ja parakielinen viestintä.

Siirtolainen

Siirtolainen on pysyvästi toiseen maahan asumaan ja työskentelemään muuttanut henkilö.

Siirtotyöntekijä

Siirtotyöntekijä on henkilö, joka hakeutuu toiseen maahan töihin mutta ei asetu maahan pysyvästi asumaan.

Sisäasiainministeriö, SM

Sisäasiainministeriö on sisäisen turvallisuuden ja maahanmuuton ministeriö. Ministeriö vastaa maahanmuuttopolitiikasta, kehittää kotouttamista ja laittoman maahanmuuton torjuntaa. Sisäasiainministeriön alaisuudessa toimii Maahanmuuttovirasto, joka käsittelee maahanmuuttoon liittyviä asioita. Lisäksi poliisi ja rajavartiolaitos hoitavat maahanmuuttoon liittyviä asioita sisäasiainministeriön hallinnonalalla. Katso: Maahanmuuttovirasto, Poliisi, Rajavartiolaitos.

www.intermin.fi

Sisäasiainministeriön kotouttamisyksikkö

Kotouttamisyksikkö on sisäasiainministeriön maahanmuutto-osaston yksikkö, joka hoitaa kotouttamiseen liittyviä asioita. Katso: Sisäasiainministeriö, Kotouttaminen.

www.intermin.fi

Sosiaali- ja terveysministeriö, STM

Ministeriön vastuualueet ovat hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, sosiaali- ja terveyspalvelut, sosiaalivakuutus, yksityisvakuutus, työsuojelu ja tasa-arvo.

www.stm.fi

Sosiaalitoimi

Kunnan sosiaalitoimi vastaa kuntalaisten perusturvaan liittyvien palveluiden järjestämisestä. Kunta voi tuottaa järjestämisvastuullaan olevat sosiaali- ja terveyspalvelut monin eri tavoin, kuten kunnan omana tuotantona, olemalla jäsenenä kuntayhtymässä, hankkimalla palvelut muilta palveluntuottajilta tai myöntämällä kuntalaiselle palvelusetelin, jolla kuntalainen voi itse hankkia palvelun erilaisten palveluntuottajien valikoimasta. Katso: Kotouttamisohjelma, Kuntapalvelut maahanmuuttajille

www.kunnat.net

Sosiaaliturva

Suomessa kansalaisen sosiaaliturva käsittää muun muassa toimeentuloturvaan sekä terveydenhoitoon ja sosiaalipalveluihin liittyviä palveluita, joita sosiaaliturvan avulla pyritään mahdollisimman hyvin saattamaan kaikkien kansalaisten oikeuksiksi. Maahanmuuttajan oikeus sosiaaliturvaan riippuu työskentelyn kestosta. Yleensä Kelan tarjoamaa sosiaaliturvaa saa hakija, joka on muuttanut Suomeen vakinaisesti. Hän on esimerkiksi tullut Suomeen vakinaiseen työhön tai vähintään kahden vuoden työsopimuksen perusteella. Suomeen muuttavan on ilmoitauduttava Kelan toimistoon ja täytettävä hakemuslomake Y 77, jonka perusteella Kela antaa hänelle päätöksen siitä, kuuluuko hän Kelan sosiaaliturvan piiriin. Jos kuuluu, hän saa Kela-kortin. Joitakin sosiaaliturvaetuuksia voi kuitenkin saada henkilö, joka on Suomessa työssä vähintään neljä kuukautta, ja hänen palkkansa on alan työehtosopimuksen mukainen. Lisäksi viikoittaisen työajan on oltava vähintään 18 tuntia. Ellei alalla ole työehtosopimusta, tulee kokoaikatyön palkan olla vähintään 1052 euroa kuukaudessa (vuonna 2010).

www.kela.fi
www.mol.fi

Sosiaaliturva, asumisperusteinen

Asumisperusteisesta sosiaaliturvasta vastaavat Kelan lisäksi kunnat, työpaikkakassat ja työttömyyskassat. Asumisperusteisia etuuksia ovat muun muassa terveydenhoito, kansaneläkkeet, perhe-etuudet, sairaus- ja vanhempainetuudet sekä työttömyysturva. EU- tai ETA-maasta tai Sveitsistä Suomeen töihin tulevat henkilöt pääsevät asumisperusteisen sosiaaliturvalainsäädännön piiriin työnteon keston ajaksi, jos he työskentelevät tai harjoittavat yritystoimintaa Suomessa yhdenjaksoisesti vähintään neljän kuukauden ajan. Työnteon tulee täyttää työttömyysturvalaissa asetetut työaika ja ansioita koskevat edellytykset. Katso: Sosiaaliturva.

www.tyoelakelakipalvelu.etk.fi

Sosiaaliturvaetus

Maahanmuuttaja, jolla on oikeus Suomessa asumiseen perustuvaan sosiaaliturvaan, voi saada käyttöönsä yleiset sosiaaliturvaetuudet. Katso: Sosiaaliturva.

www.kela.fi

Sosiaaliturvasopimus

Oikeus sosiaaliturvaan maasta- ja maahanmuuton yhteydessä voi perustua sosiaaliturvasopimukseen. Suomi on solminut kyseisen sopimuksen Pohjoismaiden ja joidenkin muiden maiden kanssa. Sopimuksia sovelletaan niihin henkilöryhmiin ja sosiaaliturvan aloihin, jotka sopimuksessa on mainittu, ja sopimukset koskevat yleensä työntekijöitä ja heidän perheenjäseniään. Katso: Sosiaaliturva.

www.kela.fi

Sosiaaliturvatunnus

Katso: Henkilötunnus.

Status

Katso: Pakolaisstatus, Opiskelijastatus.

www.migri.fi

Stereotypia

Stereotypia on yksinkertaistettu, leimaava, kapea ja kaavamainen mielikuva, mielipide tai arvio. Se voidaan muodostaa esimerkiksi toisesta ihmisestä, ryhmästä tai kansasta. Stereotypiat unohtavat usein yksilöllisyyden ja yksilölliset erot. Vähemmistöihin liitetään usein stereotypioita.

www.suomisanakirja.fi/stereotypia

STM

STM on lyhenne sosiaali- ja terveysministeriön nimestä.

www.stm.fi

Suojelutarve

Maahanmuuttovirasto arvioi turvapaikanhakijan suojelutarpeen käsitellessään henkilön turvapaikkahakemusta. Katso: Pakolainen.

www.migri.fi

Syrjintä

Syrjintää sisältävät tilanteet ja prosessit ovat sellaisia, joissa henkilö joutuu tai asetetaan muita huonompaan asemaan esimerkiksi etnisen alkuperänsä, sukupuolensa, ikänsä, uskontonsa, vammansa, seksuaalisen suuntautumisen tai

sukupuoli-identiteettinsä vuoksi. Suora (välitön) syrjintä tarkoittaa sitä, että henkilöä kohdellaan avoimen eriarvoisesti. Epäsuoraa (välillistä) syrjintää on tilanne, jossa henkilö joutuu erityisen epäedulliseen asemaan muihin nähden näennäisesti puolueettoman säännöksen, perusteen tai käytännön vuoksi ilman, että toiminnalle on olemassa hyväksyttävää tavoitetta. Epäsuoraa syrjintää on muun muassa se, jos työhönotossa edellytetään täydellistä suomen kielen taitoa, vaikka se ei työn tekemisen kannalta ole välttämätöntä. Jos henkilö kokee tullessa syrjityksi työhönotossa tai työpaikalla, voi hän pyytää neuvoja omalta ammattiliitoltaan tai työsuojeluviranomaisilta. Vähemmistövaltuutettu on viranomainen, jonka perustehtävänä on edistää etnisten vähemmistöjen ja ulkomaalaisten asemaa, yhdenvertaisuutta ja oikeusturvaa. Katso: Positiivinen erityiskohtelu, Vähemmistövaltuutettu.

www.vahemmistovaltuutettu.fi/

Syrjintälautakunta

Syrjintälautakunta on valtioneuvoston nimittämä puolueeton ja riippumaton yhdenvertaisuuslakiin perustuva etnistä syrjintää koskevia hakemuksia käsittelevä oikeusturvaelin. Lautakunnan tehtävänä on antaa oikeussuojaa niille, jotka ovat kokeneet tullessa syrjityksi tai tullessa syrjintään liittyvien kiellettyjen vastatoimien kohteeksi. Vastatoimien kiellolla tarkoitetaan sitä, ettei kukaan saa joutua epäedulliseen asemaan sen tähden, että hän on valittanut tai ryhtynyt toimenpiteisiin yhdenvertaisuuden turvaamiseksi. Syrjintälautakunta ratkaisee ainoastaan etnistä syrjintää koskevia hakemuksia. Työsuhteisiin liittyviä syrjintäkysymyksiä käsittelevät työsuojelupiirit. Katso: Rasismi.

www.intermin.fi/sltk

Säännelty ammatti

Säännelty ammatti on ammatti, johon on lainsäädännössä asetettu kelpoisuusvaatimukset, jotka koskevat ammattiin vaadittua opiskelua ja tutkintoa. Säänneltyihin ammatteihin kuuluu julkisen sektorin tehtäviä ja virkoja sekä ammatinharjoittamisoikeuden vaatimia ammatteja. Näistä on luettelo (Suomen säännellyt ammatit) Opetushallituksen internetsivuilla. Luettelossa on myös mainittu, mikä viranomainen on kunkin ammatin kohdalla toimivaltainen. Säänneltyjä ammatteja ovat muun muassa monet terveydenhuollon sekä opetusalan ammatit.

www.opetushallitus.fi

T

Tapaturmavakuutus

Katso: Vakuutus.

Tasa-arvolaki

Tasa-arvolaki kieltää syrjinnän sukupuolen perusteella, eli naisia ja miehiä on kohdeltava samanlaisissa ja vertailukelpoisissa tilanteissa samalla tavoin. Työntekijöitä ei saa asettaa työsuhteen aikana tai työhönotossa eri asemaan ilman hyväksyttäviä syitä. Tasa-arvolaisissa kielletyn syrjinnän kohteeksi joutunut tai sitä epäilevä voi pyytää ohjeita ja neuvoja tasa-arvovaltuutetulta. Katso: Tasa-arvovaltuutettu.

www.stm.fi

Tasa-arvovaltuutettu

Tasa-arvovaltuutettu valvoo naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain noudattamista. Valtuutettu on itsenäinen lainvalvontaviranomainen ja toimii sosiaali- ja terveysministeriön yhteydessä. Tasa-arvovaltuutettu antaa ohjeita ja neuvoja tasa-arvolakiin liittyvissä kysymyksissä. Katso: Tasa-arvolaki.

www.tasa-arvo.fi

Tasavertaiset oikeudet

Tasavertaiset oikeudet tarkoittavat maahanmuuttajan asemaa muuhun väestöön nähden. Onnistuneessa kotoutumisessa maahanmuuttaja saavuttaa muun väestön kanssa tasavertaisen aseman yhteiskunnassa niin oikeuksien kuin velvollisuuksienkin osalta.

www.kunnat.net

www.finlex.fi

www.ykliitto.fi/ihmisoikeusjulistus/etusivu

TEM

TEM on lyhenne sanoista työ- ja elinkeinoministeriö. Katso: Työ- ja elinkeinoministeriö.

www.tem.fi

Terveyspalvelut

EU/ETA-maiden ja Sveitsin kansalaiset saavat oman maansa myöntämällä eurooppalaisella sairaanhoitokortilla lääketieteellisesti välttämätöntä sairaanhoitoa, kun he vierailevat Suomessa. Kun maahanmuuttaja asuu pysyvästi Suomessa ja kuuluu Suomen sosiaaliturvan piiriin, hän voi käyttää terveyspalveluita, joista Kela korvaa osan sääntöjensä mukaisesti. Kunnat järjestävät asukkailleen perusterveydenhuollon terveysasemilla, ja erikoissairaanhoito on järjestetty muun muassa keskussairaaloissa. Sairausvakuutus korvaa myös yksityisen sairaanhoidon kustannuksista osan.

TE-toimisto

TE-toimisto on työ- ja elinkeinotoimisto. Katso: Työ- ja elinkeinotoimisto.

Thisisfinland

Thisisfinland on Suomea laajasti esittelevän ulkoministeriön julkaiseman internetsivuston nimi.

www.finland.fi

Tilaajavastuu vuokratyövoimassa

Työvoimaa vuokrattaessa tilaajavastuu tarkoittaa sitä, että työn tilaaja on velvollinen tilaajavastuulain mukaan hankkimaan vuokratyöryitykseltä seuraavat selvitykset: kaupparekisteriote, todistus verojen maksamisesta, todistus eläkevakuutuksen ottamisesta tai selvitys erääntyneistä eläkemaksuista, selvitys sovellettavasta työehtosopimuksesta sekä selvitys siitä, onko yritys merkitty ennakkoperintärekisteriin, työnantajarekisteriin ja arvonlisävelvollisten rekisteriin. Vuokratyöryityksen on annettava nämä selvitykset tilaajalle. Tilaajan ei tarvitse selvityksiä hankkia, mikäli sopimusosapuoli on julkisen sektorin toimija kuten kunta, valtio tai julkinen osakeyhtiö tai toiminta on muuten osoitettu vakiintuneeksi.

www.tem.fi

www.tyosuojelu.fi

Tilapäinen suojelu

Tilapäistä suojelua voidaan antaa kansainvälisen suojelun tarpeessa olevalle ulkomaalaiselle, jonka turvallinen paluu kotimaahansa tai pysyvään asuinmaahansa ei ole mahdollinen esimerkiksi aseellisen selkkauksen, ihmisten joukkopaon, ympäristökatastrofin tai muun väkivaltatilanteen vuoksi. Tilapäisen suojelun antaminen edellyttää, että suojelun tarve voidaan arvioida lyhytaikaiseksi. Tilapäisen suojelun kesto on yhteensä enintään kolme vuotta. Valtioneuvosto päättää yleisistunnossa väestöryhmästä, johon tilapäistä suojelua voidaan soveltaa, sekä ajanjaksosta, jolloin oleskelulupia tilapäisen suojelun perusteella voidaan myöntää.

www.finlex.fi

Toimeentulovaatimus

Toimeentulovaatimus tarkoittaa sitä, että oleskeluluvan hakijalla on oltava riittävä toimeentulo asumiseen Suomessa. EU-lainsäädännössä turvattu toimeentulo on keskeinen elementti maahantuloon liittyvässä sääntelyssä. Toimeentulovaatimuksesta voidaan poiketa, jos laissa on toisin säädetty. Oleskelulupaa ei yleensä myönnetä tai lupa voidaan peruuttaa, mikäli toimeentulovaatimus ei täyty. Toimeentulovaatimus on vahvimmillaan ensimmäistä oleskeluluvan myöntämistä harkittaessa. Jatkolupien kohdalla esimerkiksi tilapäinen turvautuminen toimeentulotukeen tai muuhun vastaavaan toimeentuloa turvaavaan etuuteen ei ole luvan myöntämisen esteenä. Katso: Oleskelulupa.

www.valtioneuvosto.fi

Toissijainen suojelu

Toissijainen suojelu on oleskeluluvan peruste, ja se myönnetään, ellei henkilöä voida palauttaa kotimaahansa ilmeisen hengenvaaran takia. Syitä voivat olla esimerkiksi vaara tulla surmatuksi tai epäinhimillisesti kohdelluksi sekä kotimaassa oleva vaaraa aiheuttava aseellinen selkkaus.

www.intermin.fi

Toistaiseksi voimassaoleva työsopimus

Katso: Työsopimus, toistaiseksi voimassaoleva.

Tulkkauspalvelu

Katso: Käännöspalvelu.

www.intermin.fi

Tunnistus.fi

Tunnistus.fi on Kansaneläkelaitoksen, työ- ja elinkeinoministeriön ja verohallinnon yhteinen sähköisen asioinnin tukipalvelu.

www.tunnistus.fi

Turistiviisumi

Katso: Viisumi.

Turvapaikanhakija

Turvapaikanhakija on henkilö, joka pyytää suojaa ja oleskeluoikeutta vieraasta maasta. Turvapaikkahakemus on jätettävä maahan tullessa tai mahdollisimman pian maahan tulon jälkeen. Päätös turvapaikkahakemukseen tehdään Maahanmuuttoviraston järjestämien turvapaikkapuhuttelujen perusteella. Kun kolme kuukautta on kulunut turvapaikkahakemuksen jättämisestä, turvapaikanhakija saa työskennellä Suomessa ilman oleskelulupaa, jos hänellä on voimassa oleva rajanylitykseen oikeuttava matkustusasiakirja. Jos turvapaikan hakijalla ei ole kyseistä asiakirjaa, hän saa työskennellä Suomessa ilman oleskelulupaa, kun hän on ollut maassa kuusi kuukautta. Katso: Pakolainen.

www.poliisi.fi

Turvapaikanhakijoiden vastaanottokeskus

Turvapaikanhakijoiden vastaanottokeskukset ovat majoituksen ja perustoimeentulon palveluja tarjoavia laitoksia, joissa asuminen on turvapaikanhakijalle makсутonta, mikäli hänellä ei ole tuloja tai omia varoja. Vastaanotto toimintaa koordinoi Suomessa sisäasiainministeriö.

www.intermin.fi

Tutkintojen tunnistaminen

Tutkintojen tunnistaminen on tapa selvittää henkilön osaaminen. Maahanmuuttajan tullessa Suomeen hänen osaamisensa voidaan tunnistaa opintotodistuksia vertaamalla ja hänen taitojaan testaamalla. Näyttötyö on eräs tunnistamismenetelmä. Kun näyttö on onnistuneesti suoritettu, voidaan hakea opetushallitukselta tutkintojen tunnustamista. Katso: Tutkintojen tunnustaminen, Näyttötyö.

www.oph.fi

Tutkintojen tunnustaminen

Tutkintojen tunnustaminen tarkoittaa päätöstä siitä, millaisen kelpoisuuden ulkomainen tutkinto antaa Suomessa joko työmarkkinoilla tai jatko-opintoihin haettaessa. Tunnustamisen tekee opetushallitus. Katso: Säännellyt ammatit, Tutkintojen tunnistaminen.

www.oph.fi

Tutkintojen vertailu

Katso: Säännellyt ammatit, Tutkintojen tunnustaminen.

Työ- ja elinkeinoministeriö, TEM

Työ- ja elinkeinoministeriön tehtäviin kuuluu muun muassa huolehtiminen työllisyydestä, työvoiman saatavuudesta ja yritysten toimintaympäristöjen parantamisesta.

www.tem.fi

Työ- ja elinkeinotoimistot (TE-toimisto)

Työ- ja elinkeinotoimistot palvelevat työnantajia, työnhakijoita ja yrittäjäksi aikovia. Työnantaja voi jättää TE-toimistoon tiedot avoimista työpaikoista ja seurata niitä CV-nettipalvelulla, joka sisältää myös CV-vahdin (ilmoittaa sähköpostilla sopivat CV:t). Työnantaja voi myös kysyä tietoja meneillään olevista koulutuksista. Työntekijää toimisto palvelee kaikissa työnhakuun, ammatinvalintaan, työsuhteisiin ja koulutukseen tai harjoittelupaikkaan liittyvissä asioissa. Myös CV-nettipalvelu on työnhakijoiden saatavilla.

www.mol.fi/mol/fi/toimistot.jsp

Työaika

Työaika on se aika, jonka työntekijä käyttää työntekoon tai on velvollinen olemaan työpaikalla tai muutoin työnantajan käytettävissä. Kodin ja työpaikan väliseen matkaan käytettyä aikaa ei lueta työaikaan, ellei sitä samalla pidetä työsuorituksena. Säännöllinen työaika on työaikalain mukaan enintään kahdeksan tuntia vuorokaudessa tai 40 tuntia viikossa. Useilla aloilla säännöllinen viikoittainen työaika on työehtosopimuksilla sovittu lyhyemmäksi, esimerkiksi 37,5 tunniksi viikossa. Työntekijä ja työnantaja voivat sopia liukuvasta työajasta niin, että

työntekijä voi sovituissa rajoissa määrätä työnsä päivittäisen alkamis- ja päättymisajankohdan. Katso: Työaikalaki.

www.tyoelamaan.fi/
www.finlex.fi

Työaikalaki

Työaikalakia sovelletaan työsopimuslaissa tarkoitetun työsopimuksen sekä virkasuhteen perusteella tehtävään työhön, jollei toisin säädetä. Alle 18-vuotiaan tekemään työhön sovelletaan lisäksi nuorista työntekijöistä annettua lakia. Samaa säädöstä sovelletaan myös virkamieheen ja viranhaltijaan, jollei toisin säädetä. Sitä, mitä tässä laissa säädetään työehtosopimuksesta, sovelletaan vastaavasti virkaehtosopimukseen. Laki koskee kaikkia työntekijöitä.

www.finlex.fi

Työehdot

Ulkomaisia ja suomalaisia työntekijöitä koskevat samat työehdot ja työturvallisuusvaatimukset. Työnantajan on annettava kaikille työntekijöille riittävä opetus ja ohjaus tehtäviinsä. Suomeen lähetettyjen työntekijöiden vähimmäistyöehdoista on säädetty erikseen. Työsopimuslaki määrittelee velvoitteet.

www.tyoelamaan.fi
www.finlex.fi

Työehtosopimus

Työehtosopimus koskee työntekijöitä, myös maahanmuuttajia, ja työnantajia. Jos työnantaja kuuluu työnantajaliittoon, noudattaa työnantaja liittonsa solmimaa työehtosopimusta. Työnantajaliittoon kuulumattomat työnantajat noudattavat alan yleissitovaa työehtosopimusta. Mikäli yleissitovaa työehtosopimusta ei alalla ole, työntekijän palkka määräytyy työsopimuksessa sovittu mukaisesti. Kohtuuttomia ehtoja voidaan sovitella tai jättää ne huomioon ottamatta. Lähetetyille työntekijöille maksetaan Suomessa työskentelyn ajalta alan yleissitovan työehtosopimuksen mukainen vähimmäispalkka. Jos alalla ei sellaista ole, maksetaan työntekijälle Suomessa tavanomainen ja kohtuullinen palkka, vaikka ulkomainen työnantaja ja lähetetty työntekijä olisivat sopineet olennaisesti pienemmästä palkasta.

www.finlex.fi

Työelämäsertifikaatti

Työelämäsertifikaatti on kehitteillä oleva osaamissertifikaatti, joka on parhaillaan testivaiheessa. Se palvelee Suomeen töihin tulevia maahanmuuttajia antamalla tietoa suomalaisesta työympäristöstä ja yhteiskunnasta. Sertifikaatista on versioita usealla kielellä.

www.intermin.fi
www.amiedu.net/cofi

Työhön Suomeen -opas

Työministeriön julkaisema opas on tarkoitettu avuksi työnantajille silloin, kun töihin tulee ulkomainen työntekijä. Opas on julkaistu suomeksi, ruotsiksi, englanniksi, viroksi, venäjäksi, ranskaksi ja puolaksi. Oppaan tarkoituksena on vastata Suomeen työhön tulevien yleisiin kysymyksiin ja opastaa tarkkojen tietojen hankinnassa. Oppaassa on perustietoa elämästä ja työnteosta Suomessa.

www.mol.fi

Työlainsäädäntö

Työlainsäädäntö koostuu työnantajan ja työntekijän välistä oikeussuhdetta eli työsuhdetta sääntelevistä normeista. Työnantajan on noudatettava kaikkien ulkomaisten työntekijöiden kohdalla suomalaista työlainsäädäntöä.

www.tem.fi

Työlinja

Työlinja on työ- ja elinkeinohallinnon yhteyskeskus (Contact Center), josta saa puhelimitse ja sähköpostitse tietoa ja neuvontaa työ- ja elinkeinotoimiston palveluista ja palvelujen käytöstä. Työlinja palvelee myös ulkomaiseen työvoimaan liittyvissä kysymyksissä, esimerkiksi oleskelulupa-asioissa. Työlinja palvelee sekä henkilöasiakkaita että yritys-, yhteisö- ja työnantaja-asiakkaita. Koulutusneuvonnan numerosta saa ajankohtaista tietoa myös opiskelumahdollisuuksista. Henkilöasiakkaat 010 194904 ja yritys-, yhteisö- ja työnantaja-asiakkaat 010 194907. Koulutusneuvonta 010 194901 klo 8.00 - 18.00. Sähköposti: tyolinja@te-toimisto.fi.

www.mol.fi/mol/fi/05_tyovoimatoimisto/12_tyolinja/index.jsp
www.mol.fi

Työllistäminen

Työllistäminen tarkoittaa lähinnä työ- ja elinkeinoministeriön toimia työpaikan saamiseksi niille henkilöille, jotka ovat työttöminä. Nämä toimet ovat hakijan työhistoriaan perehtyminen, osaamistason arviointi ja sopivan työpaikan löytymisessä auttaminen, työpaikan etsiminen tai työllistäminen muilla toimilla. Katso: Työ- ja elinkeinoministeriö, Työlinja.

www.mol.fi

Työlupa

Katso: Oleskelulupa, työperusteinen.

www.migri.fi

Työnantajan messuopas

Työnantajille suunnattuja messuoppaita julkaisevat useat tahot. EURES:n messuopas sisältää informaatiota EURES-rekrytointimessuista. Katso: EURES-messut.

www.mol.fi/eures

Työnantajapalvelut

Työnantajapalvelut ovat osa työ- ja elinkeinotoimiston toimintaa. Katso: Työ- ja elinkeinotoimisto.

www.mol.fi/finnwork

www.migri.fi

www.intermin.fi

Työnantajasuoritukset

Työnantajasuoritukset ovat ennakkoveroja, jotka työnantaja pidättää työntekijöiden palkoista, sekä työnantajan sosiaaliturvamaksuja. Työnantajan on maksettava nämä maksut oma-aloitteisesti verohallinnolle. Työnantaja maksaa työntekijän palkasta sosiaaliturvamaksun, joka lasketaan prosentteina ennakkopidätyksen alaisen palkan määrästä. Sosiaaliturva- ja sava-maksua ei peritä alle 4 kuukauden työnteosta ulkomaalaiselta.

Työnantajan työttömyysvakuutusmaksu on sosiaaliturvamaksu, ja sen suuruus riippuu työntekijöille maksettujen palkkojen yhteismäärästä.

Sairausvakuutusmaksu on jaettu sairaanhoitomaksuun ja päivärahamaksuun. Sairaanhoitomaksua peritään kunnallisverotuksessa verotettavan ansiotulon perusteella ja päivärahamaksua peritään ennakkopidätyksen alaisesta palkkatulosta sekä työtulosta.

Työnantajan on maksettava työnantajan eläkevakuutusmaksu, tapaturmavakuutusmaksu, työnantajan työttömyysvakuutusmaksu ja ryhmähenkivakuutusmaksu jokaisen työntekijän osalta. Vakuutusmaksut määräytyvät maksetun palkan ja vakuutusehtojen perusteella. Lisäksi työnantaja pidättää työntekijän palkasta työntekijän eläkemaksun ja työntekijän työttömyysvakuutusmaksun. Vakuutusmaksut työnantaja maksaa valitsemaansa vakuutusyhtiöön.

Työntekijän oleskelulupa

Muilta kuin EU/ETA-maiden sekä Sveitsin kansalaisilta vaaditaan työntekoon oikeuttava työntekijän oleskelulupa. Katso: Oleskelulupa.

Työntekijän valintaprosessi

Valintaprosessi tarkoittaa rekrytointia, haastattelua sekä työntekijän valintaa, työsuhteen solmimista ja työntekijän perehdyttämistä.

Työnteko-oikeus

Katso: Työntekijän oleskelulupa ja Oleskelulupa, työperusteinen.

Työnvälitysyritys, rekrytointifirma

Työnvälitysyritys välittää työvoimaa työnantajille. Välitystä tekevät sekä ulkomaiset että suomalaiset yritykset. Työnvälityksestä voidaan periä työnantajalta maksu, mutta Suomessa välitysmaksua ei saa periä työnhakijalta.

Työnäyte

Katso: Näytetyö.

Työnteko-oikeus

Suomessa ulkomaalaistaustaisilla henkilöillä on muutamaa poikkeusta lukuunottamatta oikeus joko rajoitettuun tai rajoittamattomaan työntekoon. Työnteko-oikeus perustuu maahanmuuttajilla oleskelulupaan. Katso: Oleskelulupa.

Työpaikkamessut

Työpaikkamessuilla työnantajat esittelevät avoimia työpaikkojaan työnhakijoille. Työpaikkamessuja Euroopassa järjestää muun muassa EURES. Katso: Työnantajan messuopas, EURES, EURES-messut.

www.mol.fi/eures

Työperusteinen maahanmuuttaja

Työperusteisen maahanmuuttajan pääasiallinen syy muuttaa Suomeen liittyy työntekoon Suomessa.

www.intermin.fi

Työperusteinen maahanmuutto

Työperusteinen maahanmuutto tarkoittaa ulkomaisten henkilöiden muuttamista Suomeen töihin. Katso: Työvoiman vapaan liikkuvuuden periaate EU- ja ETA-alueilla.

www.mol.fi

Työskentelymaa

Työskentelymaa on maa, jossa työ tehdään, riippumatta yrityksen tai tekijän kotimaasta.

Työsopimus

Työsopimuksen tekeminen on vapaamuotoista. Suulliset, kirjalliset ja sähköiset työsopimukset ovat yhtä päteviä. Suositeltavaa on työsopimuksen tekeminen kir-

jallisesti. Työsopimus on joko toistaiseksi voimassa oleva tai määräaikainen.

www.mol.fi

www.suomi.fi

www.tyosuojelu.fi

www.tyoelamaan.fi/fi-FI/tyosuhde/

Työsopimus, määräaikainen

Määräaikainen työsuhde päättyy sovitun määräajan jälkeen. Määräaikaisen työsopimuksen tekeminen edellyttää työnantajalta aina perusteltua syytä, esimerkiksi sijaisuutta tai työn kausiluonteisuutta.

www.tyoelamaan.fi/fi-FI/tyosuhde/

Työsopimus, toistaiseksi voimassa oleva

Toistaiseksi voimassa oleva työsopimus on jatkuva eli pysyvä työsopimus, ja se päättyy työnantajan tai työntekijän irtisanomisen perusteella irtisanomisajan jälkeen.

www.tyoelamaan.fi/fi-FI/tyosuhde/

Työssäoloehto

Työttömällä on oikeus peruspäivärahaan, joka ei riipu puolison tuloista, jos täyttää palkansaajan työssäoloehdon. Palkansaajan työssäoloehdon täyttää, jos on ollut palkkatyössä vähintään 34 viikkoa työttömyyttä edeltävien 28 kuukauden aikana ja työaika on ollut vähintään 18 tuntia viikossa. Lisäksi kokoaikapalkan on täytynyt olla työsopimuksen mukainen tai vähintään 1052 euroa/kk (vuonna 2010). Katso: Työttömyysturva.

www.kela.fi

Työsuojaus

Työsuojauslainsäädännön tehtävänä on työn terveellisyyden ja turvallisuuden edistäminen. Työnantaja vastaa työpaikan työsuojauslainsäädännön mukaisesti. Työsuojausorganisaatioon kuuluu sekä työnantajan että työntekijöiden edustajia. Organisaation koko on laissa määritelty henkilöstömäärän mukaan. Työsuojausta koskevan lainsäädännön valvominen kuuluu viranomaisille.

www.tyosuojelu.fi/

Työsyrijintädirektiivi

Direktiivin tarkoituksena on luoda edellytykset sukupuoleen, etniseen alkuperään, uskontoon tai vakaumukseen, vammaan, ikään tai seksuaaliseen suuntautumiseen perustuvan syrjinnän torjumiselle työelämässä ja koulutuksessa.

www.mol.fi

www.finlex.fi

Työtapaturmavakuutus

Katso: Vakuutus.

Työterveyshuolto

Työterveyshuolto on työssä käyvän väestön terveydenhuoltojärjestelmä, jonka keskeinen tehtävä on työntekijöiden työturvallisuuden, terveyden ja työkyvyn edistäminen. Ulkomainen työntekijä kuuluu työnantajan työterveyshuollon piiriin samoin ehdoin kuin muutkin työntekijät. Työterveyshuoltolaki velvoittaa työnantajan järjestämään henkilöstölleen terveystalvija työstä johtuvien terveysvaarojen ehkäisemiseksi käyttäen apunaan työterveyshuollon ammattihenkilöitä ja asiantuntijoita.

www.tyoturva.fi/tyoterveyshuolto

Työttömyysturva

EU/ETA-maan sekä Sveitsin kansalainen voi päästä suomalaisen työttömyysturvan piiriin, kun hän on työskennellyt Suomessa vähintään neljä viikkoa ja hänet on todettu Suomessa asuvaksi. EU/ETA-maiden ja Sveitsin kansalaiset sekä näissä maissa laillisesti työskennelleet muiden maiden kansalaiset ovat muita paremmin vakuutettuja työttömyyden varalta. Heidän kannattaa jo ennen Suomeen tuloaan pyytää lähtömaastaan E301-lomake, joka todistaa heidän kuuluneen työttömyysvakuutuksen piiriin eli käytännössä olleen lähtömaassaan työssä. Työttömälle maahanmuuttajalle työmarkkinatuki maksetaan kotoutumistukena kolmen ensimmäisen maassaolovuoden ajan tietyin ehdoin.

www.kela.fi

www.mol.fi

www.stm.fi/toimeentulo/tuet_ja_etuudet/tyottomyys

Työturvallisuus

Työnantajalla on velvollisuus huolehtia työntekijöiden turvallisuudesta ja terveydestä työssä sekä ottaa huomioon työhön, työolosuhteisiin ja muuhun työympäristöön samoin kuin työntekijän henkilökohtaisiin edellytyksiin liittyvät seikat. Työntekijä täytyy perehdyttää työoloihin ja oikeisiin työmenetelmiin sekä turvallisuusmääräyksiin. Katso: Perehdyttäminen, Työturvallisuuslaki.

www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2002/20020738

www.tyoturva.fi/

www.infopankki.fi

Työturvallisuuslaki

Työturvallisuuslain tarkoituksena on parantaa työympäristöä ja työolosuhteita työntekijöiden työkyvyn turvaamiseksi ja ylläpitämiseksi. Lisäksi lain tarkoituksena on ennalta ehkäistä ja torjua työtapaturmia, ammattitauteja ja muita työstä ja

työympäristöstä johtuvia työntekijöiden fyysisen ja henkisen terveyden haittoja.

www.finlex.fi
www.tyoturva.fi

Työturvallisuusvaatimukset

Ulkomaisia ja suomalaisia työntekijöitä koskevat samat työehdot ja työturvallisuusvaatimukset. Neuvontaa työturvallisuusasioissa antavat ammattiliitot ja työnantajajärjestöt jäsenilleen. Järjestäytymättömät saavat tietoa työsuojeluviranomaisilta. Lisäksi on hyvä tutustua omaa työnantajaa sitovaan työehtosopimukseen.

www.mol.fi

Työvoimakoulutus

Työvoimapolitiittinen aikuiskoulutus (työvoimakoulutus) on työ- ja elinkeinohallinnon rahoittamaa koulutusta, joka on opiskelijoille maksutonta. Työvoimakoulutus on suunniteltu ensi sijassa työttömille työnhakijoille ja työttömyyden uhkaamille 20 vuotta täyttäneille henkilöille. Tietyin edellytyksin myös muut henkilöt, kuten työssä olevat ja työvoiman ulkopuolella olevat, voivat osallistua koulutukseen.

www.mol.fi

Työvoimaneuvoja

Työvoimaneuvojat palvelevat työnantajia sekä työnhakijoita työ- ja elinkeinotoimistoissa. Työvoimaneuvojat opastavat työnhakija-asiakkaita – myös maahanmuuttajia – urasuunnittelussa, työpaikan hankinnassa ja koulutuksessa.

www.mol.fi

Työvoiman maahanmuuton toimenpideohjelma

Sisäasiainministeriön asettama maahanmuuton toimenpideohjelma on tarkentava asiakirja hallituksen maahanmuuttopolitiittisessa ohjelmassa luoduille linjauksille. Ohjelmassa on kuvattu työvoiman maahanmuuton tilanne, Suomen työvoiman maahanmuuton strategiset linjaukset sekä tarvittavat toimenpiteet ja resurssit. Siinä on käsitelty myös viranomaisten rooleja, vastuita ja yhteistyötä työperusteisen maahanmuuton kehittämisessä ja edistämisessä, yhteisiä toiminta- ja tiedonvälitystapoja eri toimijoiden kanssa sekä yhteistyötä lähtömaiden kanssa Euroopan unionissa ja sen ulkopuolella. Katso: Maahanmuuttopolitiikka.

www.intermin.fi

Työvoiman maahanmuutto

Työvoiman maahanmuutto tarkoittaa ulkomailta Suomeen tulevia työntekijöitä sekä myös ulkomailta Suomeen palaavia paluumuuttajia. Työvoiman maahanmuutto on säänneltyä EU:n ulkopuolelta tuleville. Katso: Työperusteinen maahanmuutto, Työperusteinen maahanmuuttaja.

www.intermin.fi

Työvoiman vapaan liikkuvuuden periaate EU- ja ETA-alueilla

EU-maiden kansalaiset saavat hakea töitä toisista EU-maista, myös Suomesta. EU-kansalaiset saavat työskennellä toisissa EU-maissa, myös Suomessa, ilman työntekijän oleskelulupaa eli työlupaa. EU-kansalaisten lisäksi oikeus koskee myös muiden ETA-maiden sekä Sveitsin kansalaisia. Kirjan lopussa on luettelo EU-, ETA-, EFTA- ja Schengen-maista.

TäsmäKoulutus

TäsmäKoulutus on yrityksen ja sen henkilöstön tarpeisiin räätälöity ammatillinen perus- tai lisäkoulutus, joka soveltuu myös määräaikaisiin lomautustilanteisiin. Työ- ja elinkeinohallinto osallistuu TäsmäKoulutuksen suunnitteluun ja kilpailuttaa alalle soveltuvan koulutuspalvelun tuottajan. Yritys tekee esityksen koulutukseen osallistuvista työntekijöistään. Opiskelijavalinnasta päättää viranomainen sen jälkeen, kun yritys on osoittanut TäsmäKoulutukseen henkilöt sekä perustelut valinnalle. TäsmäKoulutuksen rahoittavat työnantaja sekä työ- ja elinkeinohallinto yhdessä. Työnantajan maksuosuus on 20–75 % kokonaishinnasta. Työnantajan maksuosuus riippuu yrityksen koosta, liikevaihdon/taseen suuruudesta ja siitä, onko kyseessä yleiskoulutus vai erityiskoulutus. Katso: Yhteishankintakoulutus.

www.ely-keskus.fi

U

Ulkomaalainen

Ulkomaalainen on henkilö, joka ei ole Suomen kansalainen.

Ulkomaalaislaki

Ulkomaalaislain tarkoituksena on toteuttaa ja edistää hyvää hallintoa ja oikeusturvaa ulkomaalaisasioissa. Lain tarkoituksena on lisäksi edistää hallittua maahanmuuttoa ja kansainvälisen suojelun antamista ihmisoikeuksia ja perusoikeuksia kunnioittaen sekä ottaen huomioon Suomea velvoittavat kansainväliset sopimukset.

www.finlex.fi

Ulkomaalaisvirasto

Ulkomaalaisviraston nimi on nykyään Maahanmuuttovirasto. Katso: Maahanmuuttovirasto.

www.migri.fi

Ulkomailta rekrytointi

Työnantajien on mahdollista rekrytoida työvoimaa myös Suomen rajojen ulkopuolelta joko EU/ETA-maista ja Sveitsistä tai näiden ulkopuolelta. Rekrytointiin liittyvissä asioissa työnantajaa auttavat eri viranomaistahot, erityisesti EURES-palvelut työ- ja elinkeinotoimistoissa. Lisäksi monet yksityiset työnvälitysyrietykset tarjoavat rekrytointipalveluja maksua vastaan. Katso: Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, EURES, EURES-messut, Rekrytointi, Oleskelulupa, Rekrytointikanava, Työnvälitysyrietytys, Saatavuusharkinta.

Ulkomainen metsämarjanpoimija

Vakiintuneen tulkintakäytännön mukaan metsämarjoja poimimaan tulevat ulkomaalaiset eivät tarvitse työntekijän oleskelulupaa, mikäli poiminta kestää alle kolme kuukautta. Katso: Kausityövoima.

www.mol.fi

Ulkomainen työvoima

Ulkomainen työvoima käsittää kaikki ulkomaalaiset, joilla on oikeus tehdä työtä Suomessa.

Ulkomainen vuokratyöntekijä

Työvoiman vuokrauksessa sovelletaan tilaajavastuulakia riippumatta siitä, hankitaanko vuokratyövoimaa kotimaasta vai ulkomailta. Ulkomaisen vuokratyöyrityksen osalta on hankittava vastaavat selvitykset kuin kotimaiseltakin vuokratyöyritykseltä. Suomeen lähetettyihin vuokratyöntekijöihin sovelletaan lähetetyistä työntekijöistä annetun lain vähimmäistyöehtoja. Suomalainen tilaaja on velvollinen

huolehtimaan sopimuksessaan siitä, että ulkomainen työvoiman vuokrausyritys asettaa tarvittaessa edustajan. Työ- ja elinkeinotoimiston internetsivuilla on tietoa ulkomaisen työntekijän luvista ja rekisteröinnistä sekä verotuksesta myös englanniksi, viroksi ja venäjäksi. ETA-alueen ulkopuolisten maiden kansalaiset tarvitsevat Suomessa työskentelyä varten työntekijän oleskeluluvan. Ulkomalaislaissa on määritelty tarkemmin ne tehtävät, alat ja asemat, joihin liittyy oikeus tehdä työtä ilman työntekijän oleskelulupaa. Katso: Vuokratyöntekijä, Tilaajavastuu vuokratyövoimassa.

www.mol.fi/finnwork

Ulkosuomalainen

Ulkosuomalainen on ulkomailla asuva entinen tai nykyinen Suomen kansalainen tai tämän jälkeläinen, joka pitää itseään suomalaisena.

www.intermin.fi
www.ulkosuomalainen.fi

UNHCR

UNHCR (United Nations High Commissioner for Refugees) on Yhdistyneiden kansakuntien pakolaisasiain päävaltuutettu, YK:n pakolaisjärjestö. Järjestön päätehtävänä on turvata pakolaisten hyvinvointi ja oikeudet.

www.unhcr.fi/en/index_en.html

Unionin kansalaisen rekisteröitymistodistus

EU/ETA-maiden ja Sveitsin kansalaiset rekisteröityvät paikallispoliisilla, jos heidän oleskelunsa Suomessa kestää yli kolme kuukautta. Poikkeuksena ovat Pohjoismaiden kansalaiset, joiden rekisteröinti tapahtuu maistraatissa. Rekisteröityttyään he saavat Unionin kansalaisen oleskeluoikeuden rekisteröintitodistuksen. Rekisteröityminen helpottaa asiointia eri viranomaisten kanssa sekä terveydenhoitopalvelujen saantia.

www.poliisi.fi

Uskonto

Maahanmuuttajissa on monien eri uskontokuntien edustajia, ja työnantajan on tärkeä tietää, minkälaisia tapoja, uskomuksia ja käyttäytymismalleja eri uskonnot edustavat. Suomessa on uskonnonvapaus. Katso: Kulttuurisensitiivisyys, Kulttuuritulkki, Moninaisuusjohtaminen.

V

Vahtipalvelu, EURES

Oma EURES -sivuston CV-onlinepalvelun vahtipalvelu palvelee sekä työnantaja että työnhakijaa. Vahtipalvelu ilmoittaa automaattisesti sähköpostiin, kun sopiva työntekijä on löytynyt CV-Online-palvelusta. Katso: Oma EURES.

www.mol.fi/eures

Vakuutus

Työnantajat on veloitettu osallistumaan työntekijöiden, myös maahanmuuttajien, sosiaaliturvan kerryttämiseen. Työnantajan on maksettava työnantajan työeläkevakuutusmaksu, tapaturmavakuutusmaksu, työnantajan työttömyysvakuutusmaksu ja ryhmähenkivakuutusmaksu jokaisen työntekijän osalta. Vakuutusmaksujen määrät määräytyvät maksetun palkan ja vakuutusehtojen perusteella. Lisäksi työnantaja pidättää työntekijän palkasta työntekijän eläkemaksun ja työntekijän työttömyysvakuutusmaksun. Vakuutusmaksut työnantaja maksaa valitsemaansa vakuutusyhtiöön. Lakisääteisten vakuutusten lisäksi ihmiset, yritykset ja yhteisöt voivat ottaa yksityisiä vakuutuksia kuten koti- ja matkavakuutuksia.

www.vero.fi
www.suomi.fi

Valtaväestö

Valtaväestö on lukumääräisesti suurempi kansallinen omaleimainen ryhmä.

Valvira

Valvira on terveydenhuollon lupa- ja valvontaviranomainen, joka valvoo sekä julkisten että yksityisten terveydenhuollon organisaatioiden toimintaa. Näitä ovat esimerkiksi terveyskeskukset, yksityiset lääkäriasemat sekä julkiset ja yksityiset sairaalat. Valvira myöntää muun muassa ammatinharjoittamisoikeudet terveydenhuollon ammattihenkilöille ja luvat yksityisen terveydenhuollon palvelujen tuottamiseen. Valvira ohjaa ja valvoo terveydenhuollon ammattihenkilöiden ja toimintayksiköiden toimintaa sekä julkisessa että yksityisessä terveydenhuollossa. Valvira merkitsee terveydenhuollon ammattihenkilöistä ylläpidettävään rekisteriin ammattinimikettä käyttämään oikeutetun ammattihenkilön. Valvira tarkistaa ja hyväksyy muun muassa ulkomaalaisten lääkäreiden toimiluvan Suomessa. Lääkärin tehtäviin pyrkivien ulkomaalaisten tulee täyttää Valviran asettamat ehdot koulutuksen, kielitaidon, Suomessa suoritettavan harjoittelun ja etukäteiskuulustelun osalta. Valvira voi tarvittaessa määrätä lisäopintoja pätevyyden saamiseksi.

www.valvira.fi

Vammaistuki, alle 16-vuotiaan

Alle 16-vuotiaan vammaistuki on tarkoitettu pitkäaikaisesti sairaalle tai vammaiselle lapselle. Tuen saaminen edellyttää, että sairaan tai vammaisen lapsen hoidosta, huolenpidosta ja kuntoutuksesta aiheutuu perheelle vähintään kuuden

kuukauden ajan tavanomaista suurempaa räsitusta ja sidonnaisuutta verrattuna vastaavan ikäiseen terveeseen lapseen. Mikäli maahanmuuttaja kuuluu Suomen sosiaaliturvan piiriin, on hänellä mahdollisuus vammaistukeen.

Vapaa-ajantoiminta

Vapaa-ajantoiminta on tärkeä osa maahanmuuttajan kotoutumisessa. Vapaa-ajantoimintaa järjestävät monet maahanmuuttajajärjestöt, kansalaisopistot ja kunnat. Työnantaja voi järjestää työntekijöilleen vapaa-ajantoimintaa käyttämällä palveluntarjoajia ja osallistumalla kokonaan tai osittain kustannuksiin. Myös joku työntekijöistä voi olla vapaa-ajanohjaajana.

www.pakolaisapu.fi
www.kunnat.net

Vapaa liikkuvuus EU-, ETA- ja Schengen-maissa

Kaikilla EU-, ETA- ja Schengen-maiden kansalaisilla on oikeus matkustaa toiseen näiden alueiden jäsenvaltioon, kun he esittävät voimassa olevan henkilötodistuksen tai passin. Mitään maahantulo- tai maastapoistumisviisumia ei tarvita. EU:n alueella vapaa liikkuvuus sisältää oikeuden asua ja työskennellä toisessa jäsenvaltiossa. Kirjan lopussa on luettelo kyseisistä maista.

ec.europa.eu/finland/service/mobility/index_fi.htm

Vastaanottokeskus

Katso: Turvapaikanhakijoiden vastaanottokeskus.

www.intermin.fi

Verokortti

Ulkomainen työntekijä hakee verotoimistosta joko lähdeverokortin tai normaalin verokortin riippuen työsuhteen pituudesta. Työnantaja tekee ennakonpidätyksen verokortin mukaisesti. Alle kuusi kuukautta Suomessa työskentelevä hakee verotoimistosta lähdeverokortin. Myös työnantaja voi täyttää lähdeverokortti-hakemuksen. Lähdeverokortin saamiseksi ei tarvita henkilötunnusta. Lähdevero on 35 %. Lähdeverosta voi saada lähdeverovähennystä (vuonna 2010) 510 € kuukaudessa tai 17 €/päivässä. Suomeen yli kuudeksi kuukaudeksi tulevaa työntekijää verotetaan progressiivisesti samalla tavalla kuin Suomessa pysyvästi asuvia. Verokortin saamiseksi työntekijällä pitää olla suomalainen henkilötunnus. Katso: Henkilötunnus, Lähdeverokortti ja lähdeveromenettely, Verotus.

www.vero.fi
www.mol.fi

Verosopimus

Verosopimuksella poistetaan tulon ja varallisuuden kansainvälinen kaksinkertainen verotus ja jaetaan tulon ja varallisuuden verottamisoikeus sopimuksen tehneiden valtioiden kesken. Verosopimus koskee sellaista luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, jonka asuinpaikka on jommassakummassa sopimusvaltiossa tai molemmissa sopimusvaltioissa ja jolla on tulonsa tai varallisuutensa osalta jokin liittymä näihin kahteen valtioon.

www.vm.fi

Verovelvoite

Yleisesti verovelvollinen on yli 6 kuukautta (183 päivää) Suomessa oleskeleva työntekijä. Hänen verotuksensa määräytyy samoin perustein kuin pysyvästi Suomessa oleskelevan henkilönkin. Rajoitetusti verovelvollinen työntekijä oleskelee Suomessa enintään 6 kuukautta ja häneen sovelletaan lähdeveromenettelyä. Katso: Verotus.

www.vero.fi
www.mol.fi

Viikkotyöaika

Säännöllinen viikkotyöaika perustuu työaikalakiin, ja se on usein tietyn työaika-järjestelmän tai työaikamuodon mukainen. Joskus säännöllisestä viikkotyöajasta voidaan kuitenkin sopia erikseen, ja se voi poiketa kyseisen alan normaalista työajasta. Katso: Työaika.

www.finlex.fi

Viisumi

Viisumi on maahantulolupa, jonka tarvitsevat ulkomaalaiset, jotka tulevat Suomeen matkailua tai siihen verrattavaa lyhytaikaista oleskelua varten (enintään kolme kuukautta). Viisumilajeja ovat kauttakulkuviisumi, kertaviisumi, lentokentän kauttakulkuviisumi, paluuviiisumi ja toistuvaisviisumi. Viisumin myöntää toimivaltainen Schengen-jäsenmaiden diplomaatti- tai konsuliedustusto. Viisumi haetaan kohdemaan (Suomi) diplomaatti- tai konsuliedustustosta ulkomailla. Lisätietoja viisumin hakemisesta, voimassaoloajoista, maksuista ja siitä, minkä maiden kansalaiset ovat viisumivapaita, saa sisäasiainministeriön internetsivuilta.

www.poliisi.fi
www.intermin.fi

Viisumivapaus

Suomella on viisumivapaussopimus esimerkiksi Pohjoismaiden sekä EU-maiden kanssa. Näiden maiden asukkaat eivät tarvitse viisumia tullessaan Suomeen.

www.formin.fi

Viisumivelvollinen

Viisumivelvollisen maan kansalaisella tulee aina olla viisumi, kun hän saapuu Schengen-valtioiden alueelle. Jos viisumivelvollisen maan kansalaisella kuitenkin on jonkin Schengen-valtion myöntämä oleskelulupa, hän ei tarvitse viisumia siirtyessään toiseen Schengen-maahan. Tällöin oleskelu tässä toisessa maassa saa kestää alle kolme kuukautta. Katso: Schengen-alue.

www.formin.fi

Virkakelpoisuus

Virkakelpoisuus määrittelee kelpoisuuden johonkin virkaan. Ulkomailla suoritettujen tutkintojen virkakelpoisuus arvioidaan erikseen. Katso: Säännellyt ammatit.

Virtual Finland

Katso: Thisisfinland.

www.suomi.fi

Vuokratyöntekijä

Vuokratyössä työnantaja vuokraa työntekijänsä toisen työnantajan (työn vastaanottaja, käyttäjäyritys, toimeksiantaja, työn tilaaja) työhön. Työntekijä työskentelee työn vastaanottajan työnjohdon alaisuudessa ja valvonnassa. Työskentely tapahtuu useimmiten työn vastaanottajan työpaikalla. Vastaanottaja suorittaa korvauksen työvoiman luovuttajalle, ei työntekijälle itselleen. Vuokratyön piiriin kuuluvat myös lähetetyt työntekijät. Vuokratyö on erotettava alihankinnasta ja aliurakoinnista, jossa työn tilaajan ja alihankkijan tai aliurakoitsijan välillä on sopimussuhde tietyn lopputuloksen aikaansaamisesta. Katso: Lähetetyt työntekijät, Ulkomainen vuokratyöntekijä.

www.mol.fi
www.tyosuojelu.fi

Vuokratyöyritys

Vuokratyöyritys on työvoimanvuokrausyritys, joka toimii myös rekrytointikanavana työnantajille tai/ja työntekijöille. Katso: Työnvälitysyrittäjä.

Vuorotteluvapaa

Vuorotteluvapaa on järjestely, jossa työntekijä ja työnantaja tekevät vuorottelusopimuksen, jonka mukaisesti työntekijä vapautuu määräajaksi palvelussuhteeseen kuuluvien tehtävien suorittamisesta ja jossa työnantaja sitoutuu vastaavaksi ajaksi palkkaamaan työttömänä työnhakijana olevan henkilön.

www.mol.fi
www.kela.fi

Vuosiloma

Vuosiloma kertyy työsuhteessa olevalle työntekijälle vuosilomalain mukaan kertyvänä palkallisena lomana.

www.tyosuojelu.fi/
www.finlex.fi

Väestörekisteri

Väestörekisteri on luettelo maan kansalaisista ja asukkaista ja heidän perustiedoistaan. Luettelossa on esimerkiksi nimi, osoite, kansalaisuus, syntymäaika, syntymäpaikka ja uskontokunta. Suomessa väestörekisteriä ylläpitää Väestörekisterikeskus väestötietojärjestelmässä.

www.vaestorekisterikeskus.fi

Väestötietojärjestelmä

Väestötietojärjestelmä on valtakunnallinen atk-rekisteri, jossa on perustiedot Suomen kansalaisista ja Suomessa vakinaisesti asuvista ulkomaalaisista. Järjestelmässä on tietoa myös rakennuksista, rakennushankkeista ja huoneistoista sekä kiinteistöistä. Väestötietojärjestelmää ylläpitävät Väestörekisterikeskus ja maistraatit.

www.vaestorekisterikeskus.fi

Vähemmistövaltuutettu

Vähemmistövaltuutettu on Suomessa sisäasiainministeriön alaisuudessa toimiva virkamies, joka johtaa vähemmistövaltuutetun toimistoa. Valtuutetun tehtäviin kuuluu etnisen syrjinnän ehkäisyä, hyvien etnisten suhteiden edistämistä, etnisten vähemmistöjen sekä ulkomaalaisten aseman ja oikeuksien turvaamista samoin kuin etnisen syrjimättömyyden periaatteen valvontaa. Katso: Syrjintä.

www.vahemmistovaltuutettu.fi

Vähimmäispalkka

Suomessa ei ole erillistä vähimmäispalkkalakia. Myöskään työsopimuslaissa ei säädetä työntekijälle maksettavan palkan määrästä, vaan palkat määräytyvät yleensä alakohtaisten työehtosopimusten mukaan. Työehtosopimuksen noudattamisvelvollisuus määräytyy joko työehtosopimuslain mukaan (järjestäytyneet työnantajat) tai työsopimuslain yleissitovaa työehtosopimusta koskevan sääntöksen mukaan. Katso: Vähimmäistyöehdot.

www.mol.fi

Vähimmäistyöehdot

Vähimmäistyöehdoista sovitaan työehtosopimuksessa, joka tehdään työntekijä- ja työnantajaliittojen välisissä neuvotteluissa. Vähimmäistyöehdoista tärkeimpiä ovat palkka, vuosilomat ja työajat, eikä niitä saa sopimuskaudella alittaa.

www.sak.fi

www.tem.fi

YÄ

Yhdenvertainen kohtelu

Suomalaisia ja ulkomaisia työntekijöitä koskevat samat työehdot ja turvallisuusmääräykset. Suomen perustuslain mukaan ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Työsopimuslaki edellyttää työnantajalta työntekijöiden tasapuolista kohtelua ja kieltää työntekijän eri asemaan asettamisen iän, terveydentilan, vammaisuuden, kansallisen tai etnisen alkuperän, kansalaisuuden, sukupuolisen suuntautumisen, kielen, uskonnon, mielipiteen, vakaumuksen, perhe-suhteiden, ammattiyhdistystoiminnan, poliittisen toiminnan tai muun näihin verrattavan seikan vuoksi. Työnantajan tulee lisäksi edistää suhteita työntekijöihin ja huolehtia työntekijöiden kehittämisestä.

www.finlex.fi

Yhdenvertaisuuslaki

Yhdenvertaisuuslain tarkoituksena on edistää ja turvata kansalaisten yhdenvertaisten palvelujen toteutumista sekä tehostaa syrjinnän kohteeksi joutuneen oikeussuojaa. Laki säättää yhdenvertaisesta kohtelusta muun muassa työelämässä, työhönotossa, sosiaali- ja terveystoimissa sekä erilaisissa etuuksissa ja tuissa. Yhdenvertaisuuslakia sovelletaan sekä julkisella että yksityisellä sektorilla. Katso: Hyvitys yhdenvertaisuuslain rikkomisesta.

www.finlex.fi

Yhteishankintakoulutus

Yhteishankintakoulutus on kolmen toisiaan täydentävän ja eri tarpeisiin suunnatun palvelutuotteen kokonaisuus, jota TE-toimistot järjestävät yrityksen tarpeen mukaan. Koulutusta voidaan järjestää kaikille työntekijöille, myös maahanmuuttajille. Koulutus voi sisältää ammatillisen osaamisen laajentamisen lisäksi myös kielikoulutusta. Yhteishankintakoulutukseen voi osallistua myös yrittäjäksi ryhtyvä tai yrittäjä, joka osallistuu samaan koulutukseen työntekijöidensä rinnalla. Lisäksi vuokratyöntekijät voivat osallistua koulutukseen. Koulutuskustannusten työnantajaosuus vaihtelee 20:stä 30 prosenttiin.

RekryKoulutuksen tarkoituksena on auttaa yritystä löytämään oikeanlaista henkilöstöä, jos yrityksen tarpeisiin ei löydy ammattitaitoisia työntekijöitä, eikä lähiaikoina valmistu tarvittavia osaajia muusta koulutuksesta.

TäsmäKoulutus on yrityksen ja sen henkilöstön tarpeisiin räätälöity ammatillinen perus- tai lisäkoulutus, joka soveltuu myös määräaikaisiin lomautustilanteisiin.

MuutosKoulutuksella työnantaja voi auttaa irtisanottuja tai toistaiseksi lomautettuja löytämään uuden työpaikan.

www.mol.fi

Yhteisökeskeinen kulttuuri

Maailman kulttuurit voidaan jakaa yhteisöllisyyttä ja yksilöllisyyttä korostaviin kulttuureihin. Perusteena tälle jaolle voidaan pitää perhekäsitystä, joka vaikuttaa ihmisen minäkuvaan sekä suhteisiin muihin ihmisiin.

Yhteisökeskeistä (kollektiivisesta) kulttuuria, joka korostaa yhteisöllisyyttä, pidetään lähinnä itämaisena kulttuurina. Yhteisökeskeisen kulttuurin alue on hyvin laaja, ja se käsittää muun muassa Aasian, Afrikan ja Etelä-Amerikan kulttuurit. Yhteisökeskeisessä kulttuurissa persoonallisuus ymmärretään suhteessa tilanteisiin ja rooleihin. Identiteetti ei perustu pelkästään yksilöön vaan koko ryhmään, jonka jäsen yksilö on. Vertaa: Yksilökeskeinen kulttuuri.

www.edu.fi

Yksilökeskeinen kulttuuri

Yksilökeskeisessä (individuaalisessa) kulttuurissa ihmisen minäkäsitys on hyvin itsekeskeinen. Kulttuuria pidetään lähinnä länsimaalaisena. Yksilökeskeinen kulttuuri on valtakulttuurina muun muassa Pohjois- ja Länsi-Euroopassa sekä Yhdysvalloissa. Vertaa: Yhteisökeskeinen kulttuuri.

www.edu.fi

Yleinen kielitutkinto, YKI-testi

Maahanmuuttajat voivat osallistua yleiseen kielitutkintoon, joka on aikuisille suunnattu kielitaitotutkinto. Tutkinnot mittaavat kielen osaamista sellaisissa käytännön tilanteissa, joissa aikuinen joutuu puhumaan, kuuntelemaan, kirjoittamaan tai lukemaan jotakin vierasta kieltä, joko Suomessa tai ulkomailla. Yleisen kielitutkinnon voi suorittaa seuraavissa kielissä: englanti, espanja, italia, ranska, ruotsi, saame, saksa, suomi ja venäjä.

www.oph.fi/yleiset_kielitutkinnot

Äidinkieli

Äidinkieli on kieli, jonka henkilö oppii ensimmäisenä kielenään.

Äitiysavustus

Äitiysavustus on Kelan maksama tuki. Sen voi saada raskaana oleva äiti sekä adoptiovanhempi. Ehtona on, että henkilö asuu Suomessa. Lasta odottava voi valita äitiysavustukseksi äitiyspakkauksen tai verottoman rahasumman 140 euroa (vuonna 2010). Maahanmuuttajan täytyy kuulua Suomen sosiaaliturvan piiriin saadakseen äitiysavustuksen.

www.kela.fi

Äitiysvapaa

Henkilö voi jäädä äitiysvapaalle aikaisintaan 50 arkipäivää ja viimeistään 30 arkipäivää ennen synnytyksen laskettua aikaa. Arkipäiviä ovat päivät maanantaista lauantaihin pois lukien arkipyhät. Vapaan aloituksen voi itse valita. Kun äitiysvapaa alkaa, maksaa Kela äitiysrahaa 105 arkipäivää eli noin 4 kuukautta. Henkilöllä on oikeus äitiysrahaan, kun hän on kuulunut Suomen sosiaaliturvan piiriin vähintään 180 päivää välittömästi ennen laskettua aikaa. Oikeus alkaa, kun raskaus on kestänyt 154 päivää. Jos työntekijä saa äitiysvapaan ajalta palkkaa, äitiysraha maksetaan palkan ajalta työnantajalle. Maahanmuuttaja voi tarkistaa oikeutensa Kelasta. Katso: Isyysvapaa.

Äitiysraha

Äitiysraha on Kelan maksama tuki, jota maksetaan 105 arkipäivää eli noin 4 kuukautta äitiysvapaan alkamisesta. Henkilöllä on oikeus äitiysrahaan, kun hän on kuulunut Suomen sosiaaliturvan piiriin vähintään 180 päivää välittömästi ennen laskettua aikaa. Oikeus alkaa, kun raskaus on kestänyt 154 päivää. Jos henkilö saa äitiysvapaan ajalta palkkaa, äitiysraha maksetaan palkan ajalta työnantajalle. Samoin äitiysrahan korotus ensimmäisiltä 56 arkipäivältä maksetaan tällöin työnantajalle. Maahanmuuttajan täytyy äitiysrahan muiden ehtojen lisäksi kuulua Suomen sosiaaliturvan piiriin ollakseen oikeutettu äitiysrahaan.

www.kela.fi

Maahanmuuttoviraston organisaatiokaavio

Maahanmuuttoviraston toimintaa ja sen kehittämistä johtaa ja valvoo ylijohtaja. Virasto on organisoitu toiminnoittain yhdeksään tulosityksikköön, joissatyöntekijöitä on yhteensä noin 300. Organisaatiokaavio on Maahanmuuttoviraston sivustolla www.migri.fi.

Tulosityksiköiden vastuualueet

Maahanmuuttoyksikkö

- oleskeluluvat (poliisi käsittelee Suomen kansalaisten perheenjäsenten itse Suomessa jättämät oleskelulupahakemukset)
- perhesidehakemukset
- muukalaispassit ja pakolaisen matkustusasiakirjat
- maahantulokieltoon määräämisasiat sekä peruuttamisasiat
- käännyttämisasiat
- karkottamisasiat
- asiakaspalvelu oleskelulupa-asioissa

Turvapaikkayksikkö

- turvapaikkapuhuttelut ja -päätökset
- kiintiöpakolaisasiat
- turvapaikanhakijoiden muut oleskelulupahakemukset
- käännyttämisasiat
- karkottamisasiat
- muukalaispassit ja pakolaisen matkustusasiakirjat
- asiakaspalvelu turvapaikka-asioissa

Turvapaikkayksikköön kuuluvat Helsingissä sijaitsevien tulosalueiden lisäksi Saimaan tulosalue Lappeenrannassa ja Kainuun tulosalue Kuhmossa sekä väliaikaiset tulosalueet Imatralla ja Oulussa.

Vastaanottoyksikkö

- turvapaikanhakijoiden ja tilapäistä suojelua saavien vastaanoton käytännön toiminnan ohjaus ja suunnittelu
- vastaanoton talouden suunnittelu, seuranta, ohjaus ja valvonta
- vastaanoton toimintayksiköiden ja kapasiteetin suhteuttaminen tulijamääriin
- säilöönottoyksikön käytännön toiminnan ohjaus ja valvonta
- ihmiskaupan uhrien auttamisen toimeenpanon ohjaus
- asiakasrekisterin ylläpito, raportointi ja tilastojen tuottaminen
- vastaanottokeskusten kautta tapahtuvan vapaaehtoisen paluun koordinointi
- yhteistoiminta sisäministeriön, alueellisten elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten (ELY) ja kuntien kesken oleskeluluvan saaneiden turvapaikanhakijoiden kuntiin sijoittamisesta

Kansalaisuusyksikkö

- Suomen kansalaisuuden saaminen
- Suomen kansalaisuuden säilyttäminen, menettäminen ja siitä vapautuminen
- kansalaisuusaseman määrittäminen
- asiakaspalvelu kansalaisuusasioissa

Asiakaspalveluyksikkö

- asiakaspalvelupuhelin
- asiakaspalvelupiste
- asiakaspalvelun kehittäminen

Hallintoyksikkö

- henkilöstöhallinto
- talous ja budjetointi
- arkisto ja kirjaamo
- virastopalvelut

Oikeus- ja maatietoyksikkö

- yleinen oikeudellinen tuki
- ulkomaalaislain soveltamisohjeiden valmistelu
- kansainvälistä suojelua koskevien linjausten valmistelu
- lähtömaatiedon tuottaminen ja analysointi
- Euroopan muuttoliikeverkoston (EMV) Suomen yhteyspisteen tehtävät
- Maahanmuuttokirjasto

Sähköiset palvelut

- IT-palvelujen ylläpito ja kehittäminen
- ulkomaalaisrekisterin ylläpito

Viestintäyksikkö

- yleinen tiedotus
- verkkoviestintä
- yhteydet tiedotusvälineisiin

Maahanmuuttoasiat Suomessa

Kun ulkomaalainen haluaa tulla ja asettua asumaan Suomeen, hän voi joutua asioimaan useiden eri viranomaisten kanssa. Maahanmuuttoviraston lisäksi maahantuloon liittyviä asioita käsittelevät monet muutkin viranomaiset.

Alla olevasta taulukosta saa yleisnäkemyksen tärkeimmistä maahan tuloon liittyvistä asioista ja viranomaisista, jotka asioita hoitavat ja niistä päättävät. Tämä taulukko on Maahanmuuttoviraston sivulla www.migri.fi

Asia	Vastuuviranomainen
Maahanmuuttopoliittiset linjaukset, toiminnan painopisteet	Maahanmuutto- ja eurooppaministeri ohjaa maahanmuuttopoliittikkaa valtioneuvoston linjausten mukaisesti
Maahanmuuttohallinto- ja politiikka	Sisäasiainministeriö
Maahanmuuttolainsäädännön kehittäminen	Sisäasiainministeriö
Maahanmuuttoviraston tulosohtaus	Sisäasiainministeriö
Viisumi	Edustusto
Oleskelulupa, Suomen kansalaisen perheenjäsen	Poliisi
Oleskelulupa, Suomessa asuvan ulkomalaisen perheenjäsen	Maahanmuuttovirasto
EU-kansalaisen ja häneen rinnastettavan oleskelulupa	Poliisi
Työntekijän oleskelulupa	Työvoimapolitiittinen harkinta: työ- ja elinkeinotoimisto Muut edellytykset: Maahanmuuttovirasto
Elinkeinoharjoittajan oleskelulupa	Elinkeinoon kannattavuuden edellytykset: elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus Muut edellytykset: Maahanmuuttovirasto
Turvapaikka	Puhuttelut ja päätös: Maahanmuuttovirasto
Oleskelulupa toissijaisen suojelun tai humanitaarisen suojelun perusteella	Vastaanoton käytännön toiminnan ohjaus ja suunnittelu: Maahanmuuttovirasto Vastaanottokeskusten perustaminen ja lakkauttaminen: sisäasiainministeriö
Oleskelulupien jatkaminen	Poliisi, erityistapauksissa Maahanmuuttovirasto
Käännittäminen	Rajatarkastusviranomainen, poliisi, Maahanmuuttovirasto
Karkottaminen	Esitys: poliisi, rajatarkastusviranomainen Päätös: Maahanmuuttovirasto Täytäntöönpano: poliisi
Kansalaisuushakemus ja -ilmoitus	Maahanmuuttovirasto
Muutoksenhaku	Hallinto-oikeudet (turvapaikka-asiat Helsingin hallinto-oikeus) Korkein hallinto-oikeus
Kotouttaminen	Sisäasiainministeriö
Koulutus- ja kulttuuripalvelut	Opetusministeriö ja opetushallitus

EU-, Eta-, EFTA- ja Schengen-maat

Euroopan unioni (EU) on jäsenmaidensa muodostama taloudellinen ja poliittinen liitto, jonka alueella tuotteet, palvelut, henkilöt ja raha liikkuvat vapaasti ilman tulleja ja muita esteitä. EU syntyi Maastrichtin sopimuksella vuonna 1993. Suomi liittyi EU:hun vuonna 1995.

Eta eli Euroopan talousalue muodostuu Euroopan unionin jäsenmaista ja EFTA-maista lukuun ottamatta Sveitsiä. Eta-sopimus tehtiin vuonna 1994.

EFTA eli Euroopan vapaakauppaliitto perustettiin vuonna 1960 edistämään jäsenvaltioidensa välistä vapaata tavarakauppaa. Suomi erosi EFTAsta vuonna 1995.

Schengen-maat muodostavat alueen, johon kuuluvien maiden välillä ei ole matkustusrajoi-
tuksia eikä rajatarkastuksia. Schengen-yhteistyön aloittivat vuonna 1985 Saksa, Belgia,
Hollanti, Luxemburg ja Ranska, joista se on laajentunut kattamaan lähes kaikki EU-maat.
Suomi on ollut mukana vuodesta 2001.

EU-maat

Alankomaat
Belgia
Bulgaria
Espanja
Irlanti
Iso-Britannia
Italia
Itävalta
Kreikka
Kypros
Latvia
Liettua
Luxemburg
Malta
Portugali
Puola
Ranska
Romania
Ruotsi
Saksa
Slovakia
Slovenia
Suomi
Tanska
Tšekki
Unkari
Viro

Eta-maat

Alankomaat
Belgia
Bulgaria
Espanja
Irlanti
Islanti
Iso-Britannia
Italia
Itävalta
Kreikka
Kypros
Latvia
Liechtenstein
Liettua
Luxemburg
Malta
Norja
Portugali
Puola
Ranska
Romania
Ruotsi
Saksa
Slovakia
Slovenia
Suomi
Tanska
Tšekki
Unkari
Viro

EFTA-maat

Islanti
Liechtenstein
Norja
Sveitsi

Schengen-maat

Alankomaat
Belgia
Espanja
Islanti
Italia
Itävalta
Kreikka
Latvia
Liettua
Luxemburg
Malta
Norja
Portugali
Puola
Ranska
Ruotsi
Saksa
Slovakia
Slovenia
Suomi
Tanska
Tšekki
Unkari
Viro

Maahanmuuton sanasto haltuun

Työperusteisen maahanmuuton sanasto on tarkoitettu kaikille, jotka työssään tai muussa toiminnassaan kohtaavat maahanmuuttoon liittyviä kysymyksiä. Teoksessa on selitetty keskeisimmät maahanmuuttoon liittyvät sanat ja käsitteet.

Sanat ja käsitteet on selitetty lyhyesti ja selkeästi. Tarkoituksena on, että lukija saa pääpiirteittäisen käsityksen sanan merkityksestä tai esimerkiksi lomakkeen sisällöstä ja tarkoituksesta. Selitykset sisältävät linkkejä Internetin tietolähteisiin, joihin tutustumalla aiheista saa perusteellisempaa tietoa.

Sanasto löytyy myös Internetistä osoitteessa [www.fi.wikipedia.org/wiki/hakusanalla Työperusteisen maahanmuuton sanasto](http://www.fi.wikipedia.org/wiki/hakusanalla%20Työperusteisen%20maahanmuuton%20sanasto).

Työperusteisen maahanmuuton sanaston ovat toteuttaneet yhteistyössä Etelä-Savon, Kainuun, Pohjois-Karjalan ja Pohjois-Savon ELY-keskusten ”Itä-Suomi aktiivisen maahanmuuttopolitiikan pilottialueeksi -hanke” ja Hipputeos Oy.

Itä-Suomi aktiivisen maahanmuuttopolitiikan pilottialueeksi -hankkeen tarkoituksena on edistää työperusteista maahanmuuttoa ja jo maassa olevien maahanmuuttajien työllistymistä. Hanke toteuttaa kaikkia Itä-Suomen maakuntia yhteisesti koskevia sekä maakuntakohtaisia toimenpiteitä. Hanketta rahoittaa Euroopan sosiaalirahasto ja ELY-keskus. Hanke päättyy vuoden 2010 lopussa.